

RMK PÕLVAMAA METSKONNA
METSAMAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021

Metsaülema pöördumine	3
1. Metsa majandamine aastatel 2001–2011	5
1.1 Maakasutus	6
1.2. Metsavarud	7
1.3. Raied	15
1.4. Metsakasvatus	17
1.5. Looduskaitse	19
1.6. Metsaparandus	21
1.7. Puhkevõimalused	23
1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur	27
1.9. Jahindus	28
2. Metsa majandamist mõjutavad planeeringud ja taristu	31
3. Metsa majandamine aastani 2021	35
3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	47
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	48
3.8. Aastane puidukasutuse maht	57
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

**RMK PÕLVAMAA METSKONNA
METSMAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021**

foto: RANDO KALL

PÕLVAMAA MÄNNIKUD, KIIDJÄRVE METSANDIK.

foto: RANDO KALL

Andres Sepp, metsaülem

RMK on metsaseaduse alusel tegutsev riigitulundusasutus, mille metsaseadusest tulenevad ülesanded on järgmised: riigimetsa korraldamine, majandamine ja kasutusse andmine; kasvava metsa raieõiguse ja metsa-materjalide müük; riigimetsa avaliku ülesande täitmine ja loodusväärtuste kaitse.

RMK eesmärgiks on riigimetsade kestlik majandamine, et ka tulevased põlvkonnad saaksid metsast saadavaid hüvesid kasutada vähemalt samal määral, kui seda teeme meie. Metsade majandamise kõrval on üldsuse jaoks oluline riigimetsa avatus kõigile, kellel soov metsas jalutada-matkata ja seeni-marju korjata või ka selleks ettevalmistatud kohas telkida ning metsapuhkust nautida.

Käesolev kava annab ülevaate RMK Põlvamaa metstkonna hallatavatest metsavarudest ja möödunud kümnendi tegevusest ning määratleb metstkonna tasandil olulisemad tegevussuunad nii maakasutuses kui ka metsamajanduses järgmiseks 10 aastaks. Kavast on näha, milliseks kujuneb riigimetsade vanuseline struktuur järjepideval majandamisel, samuti see, kuidas ja millises mahus kavandatakse metsade uuendamist, hooldamist, metsa-parandust ja looduskaitsetöid.

Riigimets on oluline tööandja ja puidukasutus ning metsamajandus omavad tähtsat rolli maaelu arengus. Looduskaitsetöid piirangute kehtestamine peab arvestama ökoloogiliste väärtuste kõrval ka majanduslike ja sotsiaalseid mõjusid.

foto: RANDO KALL

ERASTVERE LOODUSKAITSEALUNE TAMMIK.

METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1	Maakasutus	5
1.2	Metsavarud	7
1.3	Raied	15
1.4	Metsakasvatus	17
1.5	Looduskaitse	19
1.6	Metsaparandus	21
1.7	Puhkevõimalused	23
1.8	Kultuurimälestised ja pärandkultuur	27
1.9	Jahindus	28

foto: RANDO KALL

VAADE VALGESOO VAATETORNIST.

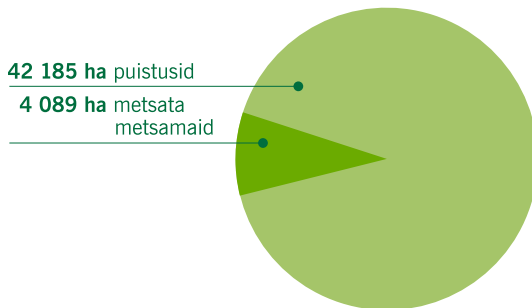
1. METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1. Maakasutus

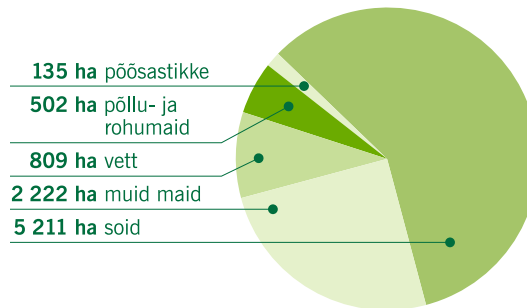
Põlvamaa metskonna hallatavate maade üldpindala on 63 325 hektarit, see koosneb 800 katastriüksusest. Põlvamaa metskonna maad hõlmavad riigimaad Ahja, Kanepi, Kõlleste, Laheda, Mikitamäe, Mooste, Orava, Põlva, Räpina, Valgjärve, Vastse-Kuuste, Veriora, Võnnu ja Värska vallas.

Põlvamaa metskonna metsakorralduslikult inventeeritud maade üldpindala on 57 471 hektarit ja metsamaa moodustab sellest 80%. Metsa kaardistamise ja kirjeldamise üksuseks on terviklik metsaosa ehk metsaeraldis, mis on oma takseertunnuste poolest sarnaste metsamajandusvõtete rakendamiseks kogu ulatuses piisavalt ühetaoline. Eraldised moodustavad metsakvartali. Metskonnas on kokku 1702 metsakvartalit, mis omakorda jagunevad 31 608 eraldiseks. Metsamaa (46 274 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 1. Mittemetsamaade (8879 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 2.

Joonis 1. Metsamaa kõlvikuline jagunemine (ha)

Joonis 2. Mittemetsamaa kõlvikuline jagunemine (ha)

Põlvamaa metskonna metsakvartalid on jagatud metsandikeks järgmiselt: Erastvere (8 530 ha), Ilumetsa (10 399 ha), Kiidjärve (10 329 ha), Orava (12 886 ha) ja Räpina (15 327 ha).

Põlvamaa metskonna hallataval riigimaal kehtib seisuga 31.03.2012 järgmises mahus pikaajalisi maakasutuslepinguid: hoonestusõigusi 1, maarendilepinguid maade põllumajanduslikuks kasutamiseks 10, maarendilepinguid muuks tegevuseks 5, mitmesuguste tehnorajatiste isikliku kasutusõiguse lepinguid 3, maarendilepinguid poollooduslike koosluste hooldamiseks 2.

Metskonna territooriumil asuvad Mammaste, Värska ja Saverna suusa- ja terviserajad.

1.2. Metsavarud

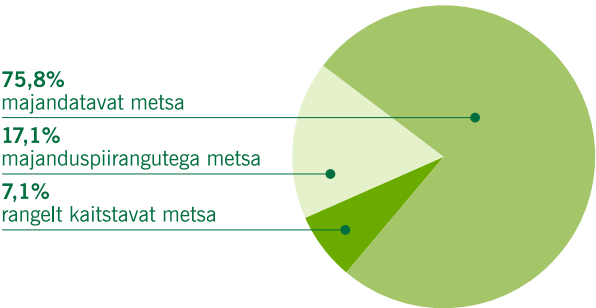
Põlvamaa metskonna metsavarusid iseloomustab tabel 1, kus on toodud peamised metsa olemit iseloomustavad näitajad majandamiskategooriate lõikes. Metsamaa keskmised näitajad on arvatatud kogu metsamaa pindala kohta, mis hõlmavad ka lagedaid ja selguseta alasid. Seetõttu on keskmine hektaritagavara suurim rangelt kaitstavates metsades ja väikseim majandatavates metsades. Metsa kasvu intensiivsust iseloomustavaks näitajaks on kõrgusindeks, mis viitab metsa oodatavale kõrgusele 100 aasta vanuselt. Kõrgusindeks näitab metsade suurt tootlikkust kõigis majandamiskategooriates, olles siiski veidi kõrgem majandatavates metsades. Tabelis on eraldi välja toodud ka puistute tagavara ja juurdekasvu näitajad, mis on arvatatud ilma lagedate ja selguseta aladeta.

Tabel 1. Põlvamaa metskonna metsavarud

Metsavarusid iseloomustav näitaja	Metskond kokku	Sealhulgas		
		Rangelt kaitstavad metsad	Majandus-piirangutega metsad	Majanda-tavad metsad
Metsamaa pindala (ha)	46 274	3 309	7 902	35 063
Metsamaa tagavara (tm)	9 460 000	846 000	1 806 000	6 808 000
Metsamaa keskmine tagavara (tm/ha)	204	256	229	194
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/a)	243 000	14 000	43 000	186 000
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	5,3	4,3	5,5	5,3
Metsade keskmine vanus (a)	59	87	67	54
sh männikute keskmine vanus	71	92	77	67
sh kuusikute keskmine vanus	41	76	49	39
sh kaasikute keskmine vanus	43	64	47	41
Metsade keskmine kõrgusindeks H100 (m)	27,4	25,6	27,0	27,6
sh männikute keskmine kõrgusindeks	25,5	24,3	25,6	25,6
sh kuusikute keskmine kõrgusindeks	31,3	29,9	31,3	31,3
sh kaasikute keskmine kõrgusindeks	28,7	29,1	28,5	28,7
Puistute pindala (ha)	42 185	3 267	7 611	31 307
Puistute keskmine tagavara (tm/ha)	223	259	237	215
Puistute hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	5,8	4,4	5,7	5,9

Põlvamaa metskonna metsamaa pindala jagunemisest majandamiskategooriate lõikes annab ülevaate joonis 3.

Joonis 3. Metsamaa jagunemine majandamiskategooriate lõikes (%)

Tabelis 2 on toodud metsamaa jagunemine majandamiskategooriate ja peapuuliikide lõikes.

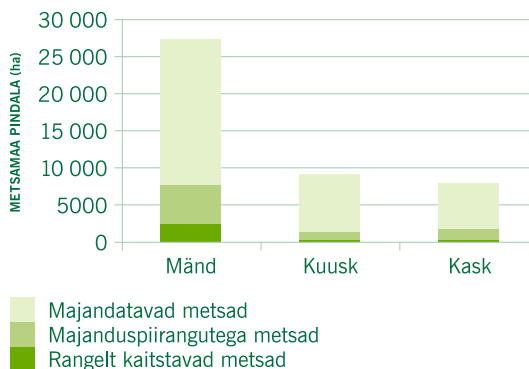
Tabel 2. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide ja majandamiskategooriate lõikes

Peapuuliik	Metsamaa pindala						
	Rangelt kaitstavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Majandatavad metsad		Kokku
	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Mänd	2 518	9,2	5 245	19,2	19 596	71,6	27 359
Kuusk	265	2,9	1 062	11,7	7 779	85,4	9 106
Kask	433	5,5	1 297	16,4	6 185	78,1	7 915
Haab	76	5,2	163	11,2	1 211	83,5	1 450
Sanglepp	12	5,1	71	30,0	154	65,0	237
Hall lepp	3	2,4	55	44,7	65	52,8	123
Teised	2	2,4	9	10,7	73	86,9	84
Kokku	3 309	7,1	7 902	17,1	35 063	75,8	46 274

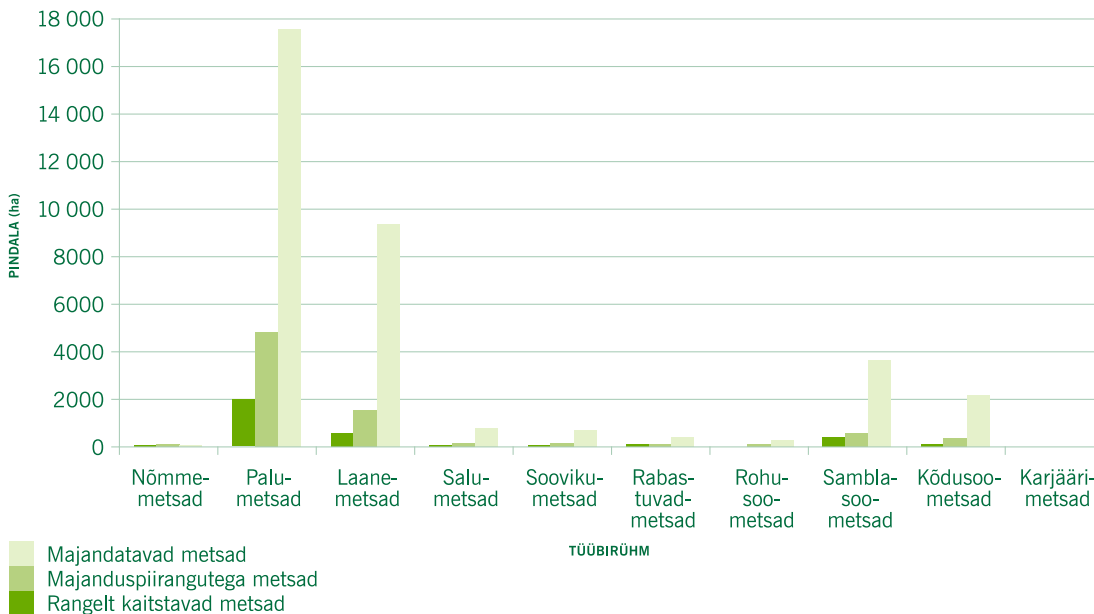
Põlvamaa metstkonna peamiste puuliikide jagunemist majandamiskategooriate lõikes iseloomustab joonis 4.

Põlvamaa metstkonnas on valdavad palu- ja laanemetsad, mida ka kõige intensiivsemalt majandatakse. Kõige rohkem on kaitstud palumetsad. Joonisel 5 on toodud metsamaa pindala jagunemine metsa kasvukoha tüübirühmade lõikes.

Joonis 4. Männikute, kuusikute ja kaasikute pindala jagunemine (ha)

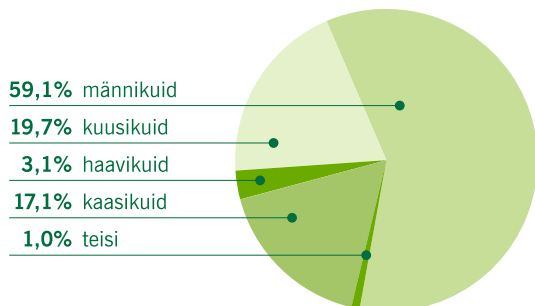
Joonis 5. Metsamaa pindala jagunemine metsakasvukoha tüübirühmade lõikes (ha)

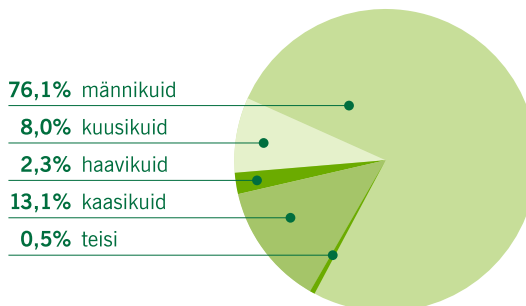
Põlvamaa metskonna metsamaa pindala peapuuliigilise jagunemise ülevaate majandamiskategooriate lõikes annab joonis 6. Peapuuliikidest on valdavad männikud, mida majandatavates metsades on 56% ja rangelt kaitstavates metsades koguni 76% pindalast.

Joonis 6. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi (%)

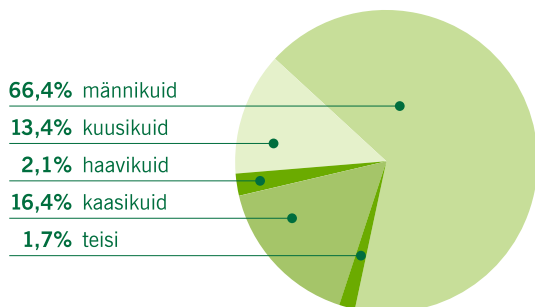
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi

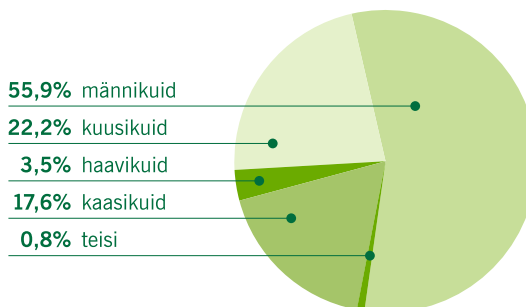
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades

Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majanduspiirangutega metsades

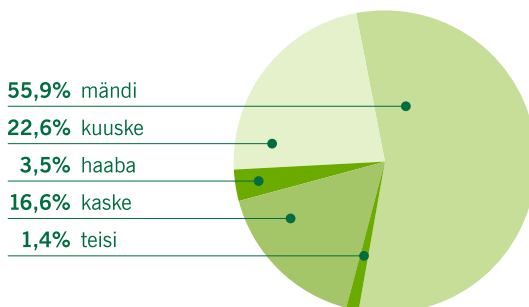
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majandatavates metsades

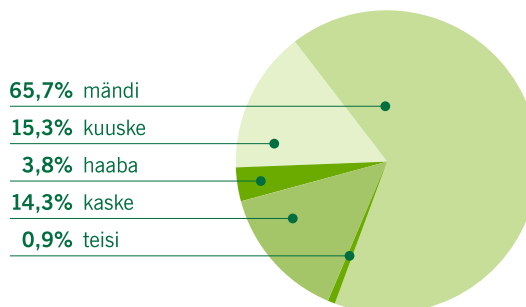
Metsade liigilisest koosseisust puistute tagavara järgi annab ülevaate joonis 7.

Joonis 7. Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi (%)

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades

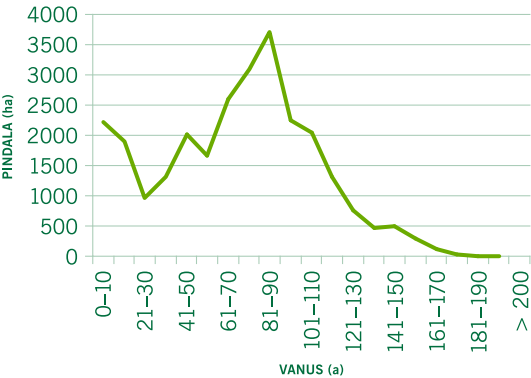
Kõigil järgnevatel vanuselise jagunemise graafikutel sisaldab vanuserühm 0–10 aastat ka lagedaid alasid, kus peapuuliiki arvestatakse kas endise või planeeritud peapuuliigi järgi. Samuti sisaldab see vanuserühm alasid, kus uuenemisprotsess on pooleli.

Põlvamaa metskonna metsade vanuseline jaotus on puuliigiti erinev. Majandatavates männikutes jääb valdav osa vanusevahemikku 70–110 aastat, küpsete männikute osakaal on majandatavates metsades 21%. Rangelt kaitstavates metsades on vanade metsade osakaal oluliselt suurem, küpsete männikute osakaal on siin 36%.

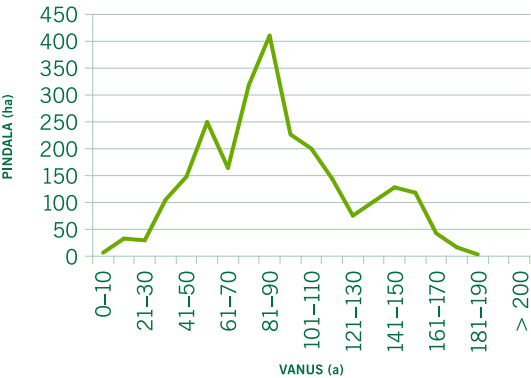
Ülevaate männikute vanuselisest jaotusest majandamiskategooriate lõikes annab joonis 8.

Joonis 8. Männikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

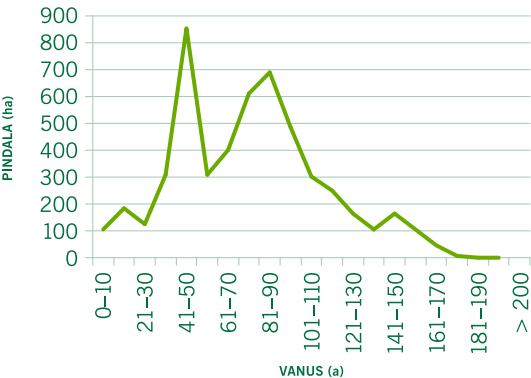
Männikute pindala vanuseline jagunemine

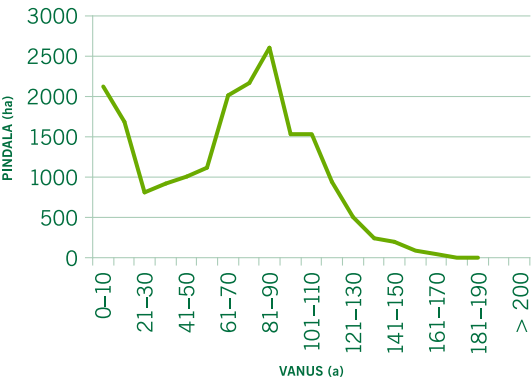
Männikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Männikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

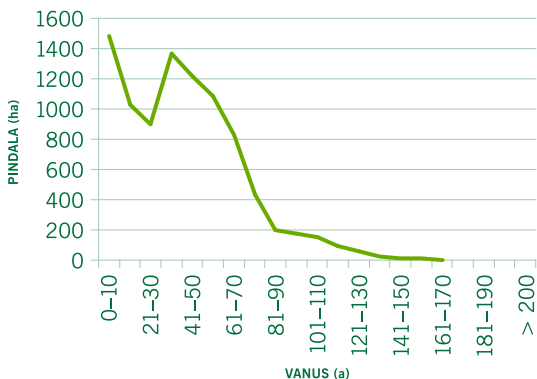
Männikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

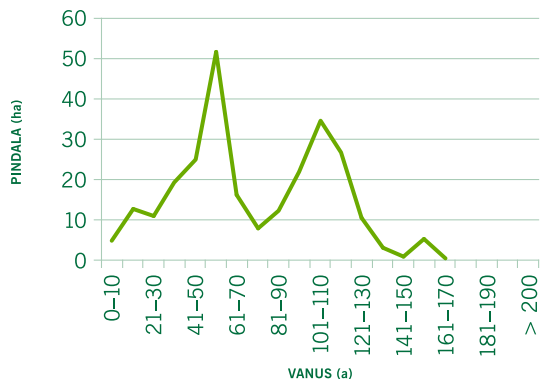
Põlvamaa metaskonna kuusikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 9. Majandatavates kuusikutes on vanuseline jaotus laskuv. Küpseid kuusikuid on vaid 6%, samas on küpsete kuusikute pindala jõudsalt kasvamas. Rangelt kaitstavates metsades on kuusikute pindala väike ja vanuseline jaotus juhuslik, vanade kuusikute osakaal on kõrge, küpseid kuusikuid on 43% metsamaa pindalast.

Joonis 9. Kuusikute pindala vanuseline jagunemine

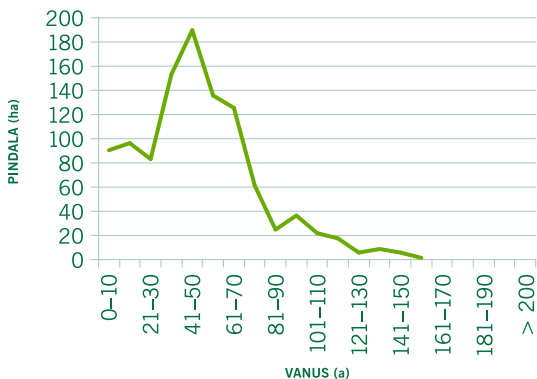
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine

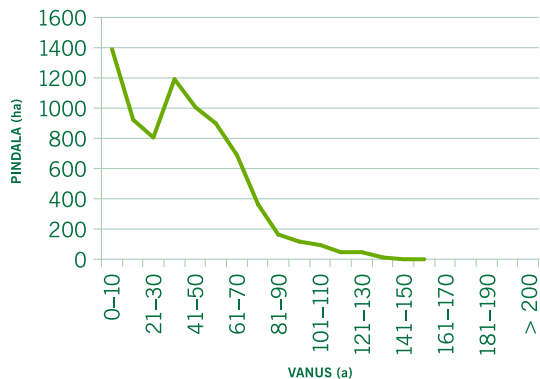
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

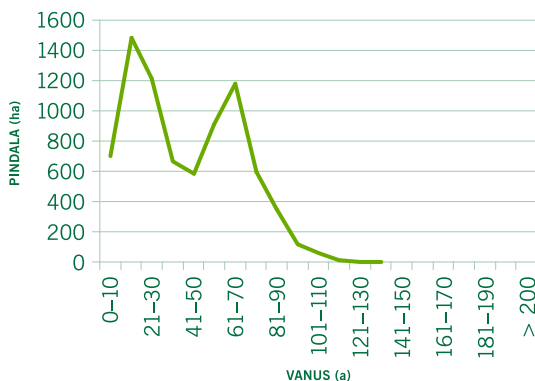
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

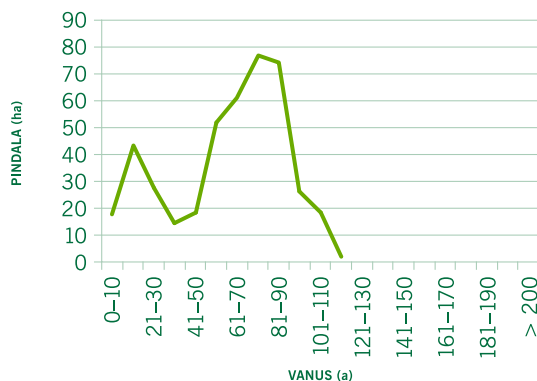
Põlvamaa metskonna kaasikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 10. Kaasikute vanuseline jaotus majandatavates metsades on tugevasti varieeruv. 40–50-aastaste metsade madalseis tuleneb aastakümnete tagusest majandamise orienteeritusest kuusele, mis avaldub sama vanade kuusikute kõrgseisuga. Kuusega kultiveeritud ning kuusikuteks hooldatud metsad on siiski valdavalt segametsad, kus kuuse osakaal koosseisus on kase omast suurem. Rangelt kaitstavates metsades on valdavad 60-aastased ja vanemad kaasikud, küpsed kaasikud moodustavad pindalast tervelt 58%.

Joonis 10. Kaasikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

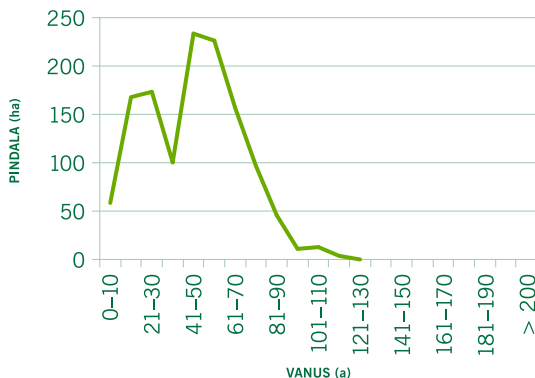
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine

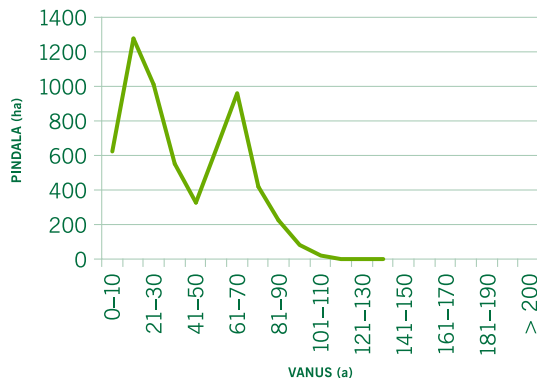
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

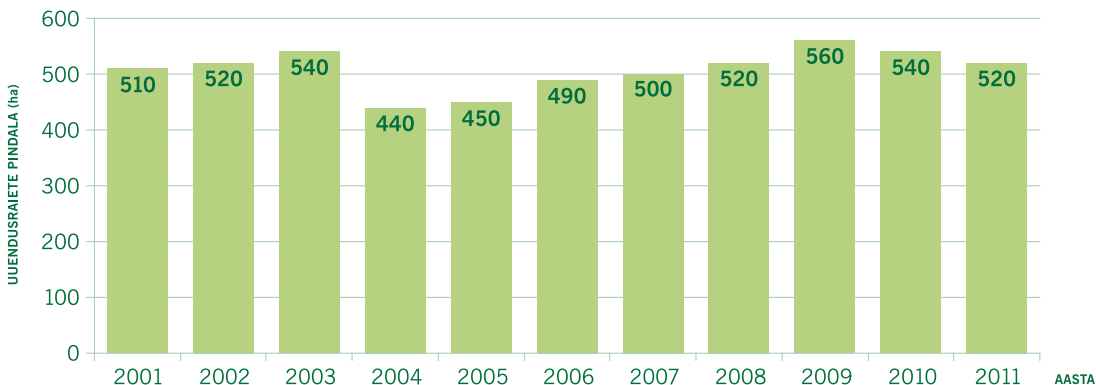
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

1.3. Raied

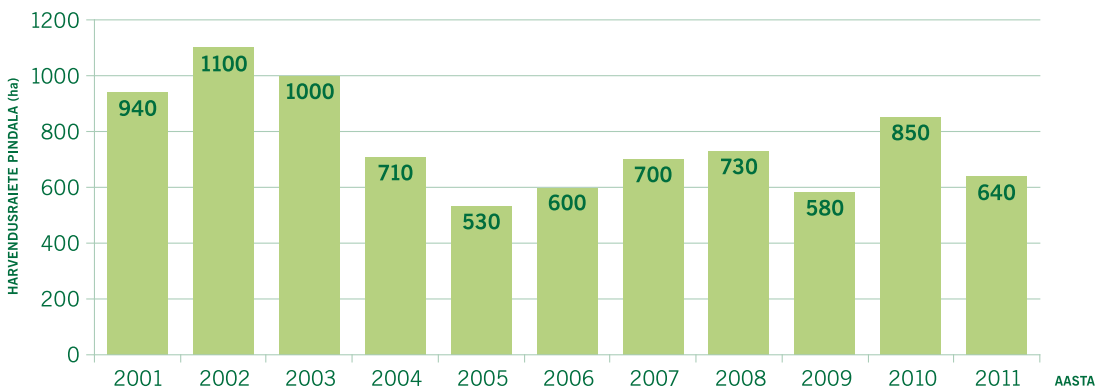
Põlvamaa metskonna uuendusraiete pindala iseloomustab joonis 11. Möödunud kümnendil oli uuendusraiete pindala vahemikus 440–560 hektarit aastas.

Joonis 11. Uuendusraiete pindala (ha)

Harvendusraiete pindalast annab ülevaate joonis 12. Möödunud kümnendil on harvendusraiete pindala olnud aastate lõikes väga erinev.

Joonis 12. Harvendusraiete pindala (ha)

Raiete mahtu tervikuna iseloomustab joonis 13. Raiete keskmine aastane maht möödunud kümnendil oli 180 000 tihumeetrit, hinnanguline juurdekasv aastas on 229 000 tihumeetrit.

Joonis 13. Raiemaht kokku (tm)

1.4. Metsakasvatus

Põlvamaa metaskonna maadel on RMK Rõpina metssataimla pindalaga 30 hektarit ja 8,2 hektarit seemlaid (Rõpina ja Kauksis). Rõpina metssataimla keskmine aasta tootmismahht mõõdunud kümnendil oli: 670 000 männiseemikut, 633 000 kuuseistikut ja 69 000 kaseistikut. Valdav osa seemlatest ei ole hetkel veel tootvad, mõõdunud kümnendil on seemlatest varutud 14 kg seemet.

Metsakultuuride rajamise mahust annab ülevaate joonis 14. Mõõdunud kümnendil on uut metssa rajatud keskmiselt 300 hektarit aastas. Uut metssa on kultiveeritud valdavalt lageraiete raiesmikele. Valdavalt kultiveeriti mändi, keskmiselt 190 hektarit aastas. Kuuse istutust tehti keskmiselt 140 hektarit aastas. Kase istutusmahht on aastate jooksul olnud minimaalne.

Joonis 14. Metsakultuuride rajamine (ha)

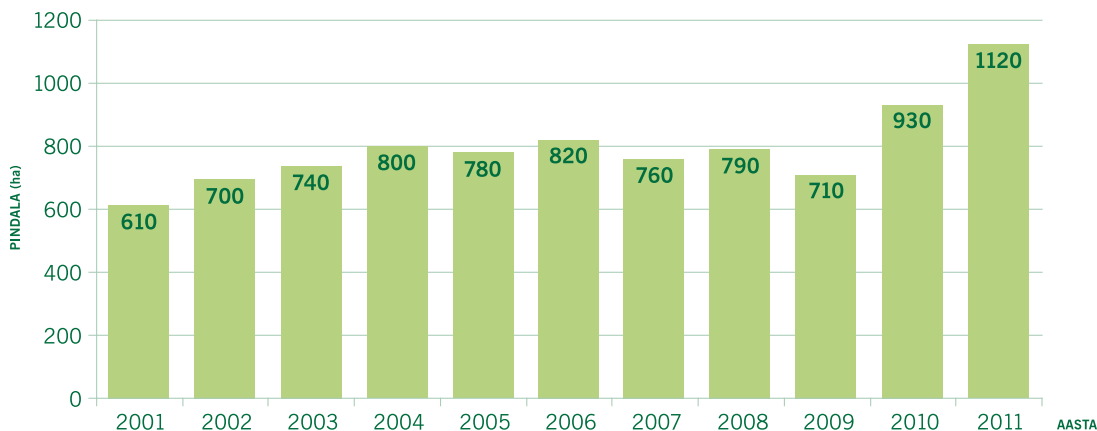
Möödunud kümnendil Põlvamaa metskonnas uuenenuks arvestatud pindalast annab ülevaate joonis 15. Metskonnas on uuenenud alasid metsaks ümber arvestatud keskmiselt 540 hektarit aastas. Uuendusraiet on samal perioodil tehtud keskmiselt 508 hektarit aastas.

Joonis 15. Uuenenuks arvestatud pindala (ha)

Noorendike hooldamise (valgustusraie) maht on seotud uuendusraiate mahuga ning sellest lähtuva metsauuendamise mahuga. Kõike seda näitab joonis 16.

Joonis 16. Noorendike hooldamise pindala (ha)

Suurepinnalisi tormikahjustusi möödunud perioodil Põlvamaal ei ole olnud.

Kõige rohkem metsapõlenguid oli 2002. aastal, 18 põlengut. Eriti ulatuslik metsatulekahju toimus Räpina vallas, Naha külas 2002. aastal, põlenguala suuruseks hinnati 76,4 hektarit. Kümne aasta keskmine ühe põlengu pindala oli 3,4 hektarit.

Metsakaitseks probleemiks oli prügireostus metsas. 2008. aasta lõpuks kaardistati metsas prügireostus 118 punktis. 2009. aasta jooksul koristati 22 tonni prügi. Metsade prügireostus on viimastel aastate vähenenud, 2011. aastal likvideeriti 6 tonni.

Põlvamaal oli kahjustatud metsaosade pindala aastatel 2001–2008 900–1100 hektarit. 2009. aastal viidi läbi põhjalik metsakahjustuste inventuur, mille tulemusena fikseeriti 2009. aasta lõpuks kahjustatud metsaosade pindalaks 151 hektarit, millest: 85 hektarit on juuremädanike põhjustatud kahjustused, 33 ha on ulukite kahjustused ja ülejäänud muud kahjustused.

1.5. Looduskaitse

Põlvamaal on arvukalt maastikukaitsealasid. Märkimist väärivad Mustoja maastikukaitseala ja Meenikunno maastikukaitseala. Põlvamaal asub ka üks Eesti tuntumaid looduslikke vaatamisväärsusi – Suur-Taevaskoda ja sipelgate kuningriigina tuntud Akste looduskaitseala. Põlvamaa metskond on maastikuliselt mitmekesine, siin on esindatud kõik Lõuna-Eestile omased maastikutüübid: maakonna keskosas Kagu-Eesti lavamaa, lääneosas Otepää kõrgustik, idas Peipsi-äärne madalik ja kaguosas palumaa.

Tabel 3. Kaitstavate loodusobjektide pindala (ha)

Kaitseala tsoneering	Metsamaa (ha)	Mittemetsamaa (ha)
Kaitsealad	6 417	3 734
sh sihtkaitsevöönd	2 643	2 578
sh piiranguvöönd	3 774	1 156
Püsielupaigad	1 106	38
sh sihtkaitsevöönd	451	22
sh piiranguvöönd	655	16
Hoiualad	303	277
Väariselupaigad	356	3
Ranna- ja kaldakaitsevöönd	2 091	378
Uuendamata kaitsekorraga alad	23	5

Metskonna maadel paiknevate kaitsealuste loodusobjektide tüübid ja arvud on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Kaitsealused objektid

Kaitstava loodusobjekti tüüp	Arv	Loend
Rahvuspark	0	
Looduskaitseala	5	Akste, Ihamaru, Maruoru, Piusa koobastiku, Veski
Maastikukaitseala sh pargid ja puistud	11	Ahja jõe ürgoru, Kuulmajärve, Meelva, Meenikunno, Mustoja, Valgesoo maastikukaitseala; Erastvere mõisa park, Valgjärve mõisa metsapark, Ilumetsa kuusik, Krüüdneri põlispuud, Liiva-Varbuse maanteeelõik
Hoiuala	19	Ahja jõe, Akste järve, Eoste, Hilba jõe, Jõksi järve, Kirmsi, Kooraste Kõvvõrjärve, Kooraste Pikkjärve, Lahojärve, Lüübnitsa, Osõtsuu, Palojärve, Piigandi järvede, Piusa-Võmmorski, Rebas-mäe, Räpina poldri, Tahkjärve soo, Vohandu jõe, Värskala lahe
Üksikobjekt	4	Ilumetsa kraatrid, Mänd (Tilleoru Ristimänd), Rebasmäe allikas (Ilumetsa ürgmetsa allikaga), Tsõõrikmäe meteoriidikraater
Püsielupaik	39	väike konnakotkas (14), kanakull (7), metsis (5), merikotkas (3), kalakotka (2), kollane kivirik (1), kahvatu seensamblik ja männi-soomussamblik (1), läikiv kurdsirbik (1), laialehine nestik (1), harivesilik (1), soohiilakas (1), must-seenesultaan (1), must-toonekurg (1)
Uuendamata kaitsekorraga ala	2	Tilleorg, Vohandu jõe ürgorg
Vääriselupaik (VEP)	87	
VEP tunnusega ala	41	

Riigimaal teostatakse praktilisi looduskaitseteid, mis tulenevad kaitsekorralduskavadest, liigikaitse- ja ohjamiskavadest ning osaliselt ka kaitse-eeskirjadest. Metskonna maadel asuvatest kaitsealadest on kehtivad kaitsekorralduskavad Ihamaru looduskaitsealal aastateks 2007–2016, Piusa koobastiku looduskaitsealal aastateks 2012–2021, Kuulmajärve maastikukaitsealal aastateks 2012–2021, Mustoja maastikukaitsealal aastateks 2012–2021 ja Räpina poldri hoiualal aastateks 2006–2014.

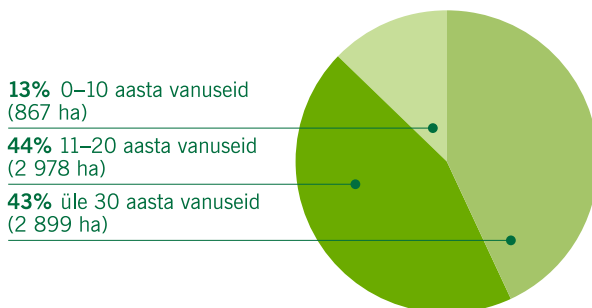
Metskonna maadel teostati 2011. aastal looduskaitseteid kokku 12 objektil. Neist 4 objektil hooldati kuklaste ja võtmeheinte elupaiku, hooldati 6 üksikobjekti, 1 objektil tehti koosluse taastamistööd ja koostati rekonstrueerimisprojekt Erastvere mõisapargi korrastamiseks.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks metskonna maadel on sõlmitud pikaajalisi maarendilepinguid 185 hektaril. Rentnikud taastavad ja hooldavad toetusmeetmete abil poollooduslike kooslusi.

1.6. Metsaparandus

Põlvamaa metskonna maadel asuvad metsakuivendussüsteemid paiknevad 14 objektil ja nende üldpindala on 6744 hektarit. Kuivendatud on 15% metsamaa pindalast. Metsakuivendusobjektide vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 17. Vanuseline jaotus on aktuaalne, selles on arvestatud objektide rekonstrueerimise aega.

Joonis 17. Metsakuivendusobjektide vanuseline jaotus

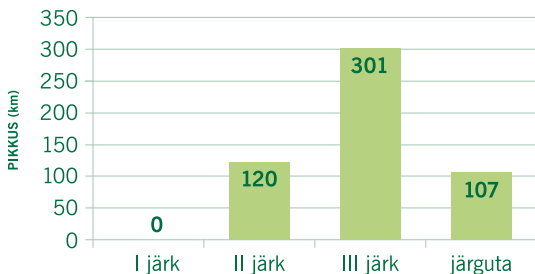

Põlvamaa metskonnas on 43% metsakuivendussüsteemidest vananenud (vanus üle 30 aasta). Aastatel 2001–2011 rekonstrueeriti ja uuendati metsakuivendussüsteeme kokku 867 hektaril.

Põlvamaa metskonnas kasutatakse metsade majandamiseks teid hinnanguliselt 670 kilomeetri ulatuses. Nendest riigimetsa maadel asuvate metsateede olem on 528 km. Lepingute alusel kasutatavate erateelõikude olem on ligikaudu 4 kilomeetrit. Metsade majandamiseks kasutatava teedevõrgu tihedus on 1,45 km/100 hektari metsamaa kohta.

Joonis 18. Metsateede järgrad

Metsateede jaotus järgradesse

Metsateede vastavus seisunditasemele 2011. aasta teede seisundi hindamise andmetel on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Metsateede seisund

Hinnatud teede pikkus	Vastab seisundi nõuetele		Mittevastavuse põhjused				Truubid/sillad
			Profiil	Võsa	Teekraavid	Roopad/augud	
375 km	236 km	63%	112 km	52 km	10 km	15 km	2 tk

Möödunud kümnendil teostati Põlvamaa metskonnas kokku 119 kilomeetrit metsateede ehitus-, rekonstrueerimis- ja uuendustöid.

foto: RANDO KALL

PUHASTATUD KUIVENDUSKRAAV SAVISAARE KUIVENDUSOBJEKTIL.

1.7. Puhkevõimalused

RMK rekreatiivse metsakasutuse korraldamine toimub loodusala külastuskorralduskavadele tuginedes. Külastuskorralduskavaga määratakse loodusala ulatus ja rekreatiivseks metsakasutuseks sobivad alad tsoneeritakse vastavalt teenindus-, huvi- ja varutsoonideks. Külastuskorralduskavade koostamisel tuginetakse loodusaladel teostatud seiretele ja uuringutele ning vastava andmestu analüüsile. Loodusaladel läbiviidavad seired ja uuringud on järgmised: külastusmahu seire; külastajauuring; loodushoiuobjektiseire ja maastike rekreatiivse keskkonnamõju uuring.

RMK külastuskorraldus: igaüheõigusel põhineva liikumissüsteemi loomine puhke- ja kaitsealadel ning elanikkonna loodusteadlikkuse ja -hoidlikkuse tõstmine teavitamise ja loodusharidus-tegevuse kaudu.

Loodusala: RMK põhimäärusega nimetatakse loodusaladeks nii RMK puhkealasid kui ka erinevaid kaitsealasid.

Loodushoiuobjekt/külastusobjekt: maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunav puhkemajanduslike ehitiste ja metsamööbli kogum, mis on dokumenteeritud ning vastab RMK kehtestatud nõuetele.

Teenindustsoon moodustab loodusala raskuskeskme, siia koondatakse maastikku kõige enam kulutavad tegevused. Tsoonis asuvad puhke- või kaitseala loodushoiuobjektid ning põhiline osa looduses liikumise radadest.

Huvitsooni kuuluvad looduskaitsealase ja/või kultuuriloolise tähtsusega eksponeeritavad alad, mis omavad ka loodushariduslikku väärtust. Tsoonis suunatakse külastus loodusradadele.

Varutsooni eesmärgiks on moodustada sellised alad, mis kindlustavad ala terviklikkuse, samas on vajaduse korral võimalik varutsooni arvelt tulevikus külastusala laiendada.

2011. aastal tegid külastajad Kiidjärve-Kooraste puhkealale 62 500 külastust ja Räpina-Värskä puhkealale 30 000 külastust.

Põlvamaa metskonna territooriumile jääb 2 loodushoiuosakonna poolt majandatavat loodusala: Kiidjärve-Kooraste puhkeala ja Räpina-Värskä puhkeala. Loodusalade majandamine on seni toimunud vastavalt „Kiidjärve-Kooraste puhkeala kasutuskorralduskavale aastateks 2006–2010” ja „Räpina-Värskä puhkeala kasutuskorralduskavale aastateks 2006–2010”.

Põlvamaa metskonna territooriumil asuvate Kiidjärve-Kooraste puhkeala ja Räpina-Värskä puhkeala teenindustsoonide pindala on 59 hektarit, huvitsoonide pindala 252 hektarit ja varutsoonide pindala 2 hektarit.

Kiidjärve-Kooraste puhkeala objektidest jääb Põlvamaa metskonna territooriumile 37 objekti ning neist olulisemad on Taevaskodade matkarada, Palojärve telkimisala, Valgesoo vaatetorn ja õpperada ning Kiidjärve kuklaste õpperada.

Räpina-Värskä puhkeala objektidest jääb Põlvamaa metskonna territooriumile 33 objekti ning neist olulisemad on Piusa muuseumikoopad, Meenikunno matkarada, Mustjärve ja Värskä lõkkekoht.

Tabel 6. Puhkealad ja objektid

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Erastvere pargi telkimisala	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Erastvere looduskeskus	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Erastvere metsanduslik matkarada	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Jõksi järve lõkkekoht	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Kooraste Kõverjärve lõkkekoht	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Kooraste metsamaja ja lõk kekoht	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Kooraste Pikkjärve lõkkekoht	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Kooraste rattarada	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Kooraste Suurjärve lõkkekoht	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Lajavangu suusarada	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Looduskeskuse lõkkekoht	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Tilleoru matkarada	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Vähkjärve lõkkekoht	Kanepi vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Palojärve lõkkekoht	Kõlleste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Palojärve telkimisala	Kõlleste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Penijärve raba matkarada	Kõlleste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Voorepalu kelgumägi	Kõlleste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Voorepalu lõkkekoht	Kõlleste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Voorepalu põrgurada	Kõlleste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Voorepalu suusarada	Kõlleste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Väike-Palojärve matkarada	Kõlleste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Otteni metsamaja	Põlva vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Otteni puhkekoht	Põlva vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Taevaskodade matkarada ja Saesaare parkla	Põlva vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Kiirusmäe telkimisala	Valgjärve vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Hatiku koprarada	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Hatiku lõkkekoht	Vastse-Kuuste vald

JÄRGNEB LK 25 >

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Kiidjärve kuklaste õpperada	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Kiidjärve looduskeskus	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Laari lõkkekoht	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Laari metsanduslik õpperada	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Roiupalu õpperada	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Sõnajala lõkkekoht	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Sõnajala memoriaal	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Valgesoo lõkkekoht	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Valgesoo vaatetorn	Vastse-Kuuste vald
Kiidjärve-Kooraste puhkeala	Valgesoo õpperada	Vastse-Kuuste vald
Räpina-Värskla puhkeala	Mäe Loodusmaja	Mikitamäe vald
Räpina-Värskla puhkeala	Laho lõkkekoht telkimisega	Mooste vald
Räpina-Värskla puhkeala	Mooste puhkekoht	Mooste vald

JÄRGNEB LK 26 >

foto: RANDO KALL

TAEVASKODADE MATKARADA.

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Räpina-Värskas puhkeala	Kõverajärve metsamaja	Orava vald
Räpina-Värskas puhkeala	Piusa Muuseumikoopad ja Piusa matkarada	Orava vald
Räpina-Värskas puhkeala	Kaljupealse lõkkekohd telkimisega	Räpina vald
Räpina-Värskas puhkeala	Leevaku lõkkekohd telkimisega	Räpina vald
Räpina-Värskas puhkeala	Meelva metsamaja	Räpina vald
Räpina-Värskas puhkeala	Ristipalo lõkkekohd telkimisega	Räpina vald
Räpina-Värskas puhkeala	Sillapää puhkekoht	Räpina vald
Räpina-Värskas puhkeala	Tuurapera lõkkekohd telkimisega	Räpina vald
Räpina-Värskas puhkeala	Võhandu matkarada	Räpina vald
Räpina-Värskas puhkeala	Illumetsa looduskeskus	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Illumetsa metsamaja	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Illumetsa puhkekoht, laudtee, infomaja	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Koolmajärve lõkkekohd	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Leevi lõkkekohd telkimisega	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Liipsaare metsaonn	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Meenikunno matkarada	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Mustjärve lõkkekohd	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Nohipalo õpperada	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Praali metsamaja	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Päikseloojangu metsamaja	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Rebasmäe metsaonn ja lõkkekohd, Rebasmäe allikas, laudtee	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Valgjärve lõkkekohd	Veriora vald
Räpina-Värskas puhkeala	Laskevälja rattarada	Värskas vald
Räpina-Värskas puhkeala	Luige metsamaja	Värskas vald
Räpina-Värskas puhkeala	Lõunalaagri matkarada ja lõkkekohd	Värskas vald
Räpina-Värskas puhkeala	Poogandi lõkkekohd	Värskas vald
Räpina-Värskas puhkeala	Värskas metsamajad (2) ja lõkkekohd telkimisega	Värskas vald
Räpina-Värskas puhkeala	Võhandu jõe ürgorg (trepid)	Veriora vald

1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur

Riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised liigitatakse järgmiselt: ajaloomälestised, kunsti-mälestised, arheoloogiamälestised, ehitismälestised, muinsuskaitsealad, tehnikamälestised, tööstusmälestised ja UNESCO maailmapärandi objektid. Kultuurimälestiste riiklikku registrisse kantud mälestistest annab ülevaate tabel 7.

Tabel 7. Kultuurimälestised

Mälestise tüüp	Mälestise nimetus
Arhitektuuri-mälestised	Otteni vesiveski elamu, Otteni vesiveski veekanal sillaga, Otteni vesiveski pais, Otteni vesiveski ait, Otteni vesiveski kuivati
Arheoloogia-mälestised	Asulakoht, 2 kalmistut: „Märtna kiriku surnuaed” ja „Tõrva ahju ase”, 2 kivikalmet, 356 kääbast, pelgupaik „Kirstumägi”, ohvrikivi, linnus „Leerimägi”

Lisaks riikliku kaitse all olevatele objektidele võib metskonna maadelt leida hulganisti lähemast ja kaugemast minevikust pärinevaid inimtegevuse jälgi, mille säilimine sõltub omanikuhoiust. Igal pärandkultuuriobjektil on rääkida oma lugu, mis väärib talletamist.

Aastatel 2010–2012 kaardistati metskonna maadel üle 340 huvitava ja piirkonnale iseloomuliku pärandkultuuriobjekti, millest annab ülevaate tabel 8. Põlvamaal inventeeritud pärandkultuuri-objektidest on välja antud ka eraldi raamat „Põlvamaa pärandkultuurist”.

Tabel 8. Inventeeritud pärandkultuuriobjektide jaotumine

Objekti tüüp	Objektide arv
Vanad kohanimed	48
Turbavõtukohad	16
Metsavahikohad	16
Eripärase kasutuseesmärgiga metsad	15
Metsavennapunkrid	14
Vanad karjäärid	13
Vanad metsateed	11
Ristipuud	11
I ja II maailmasõjaga seotud kohad	10
Vanad metsataimlad	10
Muud (66 tüüpi)	180
Kokku	344

foto: RANDO KALL

KULTUURIMÄLESTISTE KUI PÄRANDKULTUURIOBJEKTIDEGA ARVESTATAKSE METSAMAJANDUSLIKE TÖÖDE KAVANDAMISEL JA TEOSTAMISEL. PILDIL KIVIST KVARTALIPOST KARSTES, ERASTVERE METSANDIK.

1.9. Jahindus

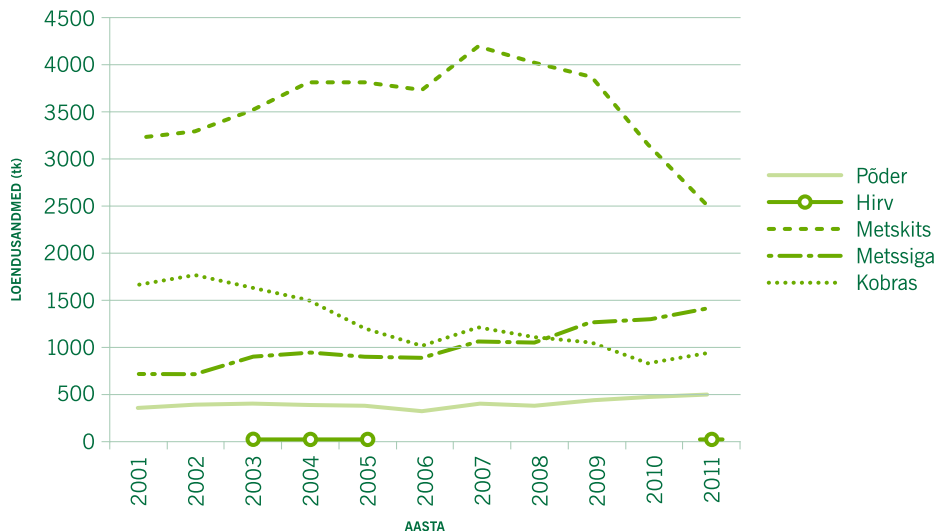
Riigimets on antud jahinduslikku kasutusse vastavalt jahipiirkonna kasutusõiguse loale. Jahipiirkondadega on sõlmitud riigimaa jahimaana kasutamise võimaluste ja jahipidamise tingimuste lepingud.

Põlvamaa metskonna territooriumil asub 24 jahipiirkonda. Kokku on metskonna territooriumil jahipidamiseks kasutusse antud 55 192 hektarit riigimaad.

Jahipiirkonna kasutaja on kohustatud hoidma oma jahipiirkonnas jahiulukite arvukust lubatud piirides. Jahiulukite maksimaalne lubatud arvukus on jahiulukite arv, mille ületamine võib põhjustada olulisi jahiulukikahjustusi, minimaalne lubatud arvukus on jahiulukite selline arv, millest väiksem hulk seab jahiulukiliigi asurkonna säilimise ohtu.

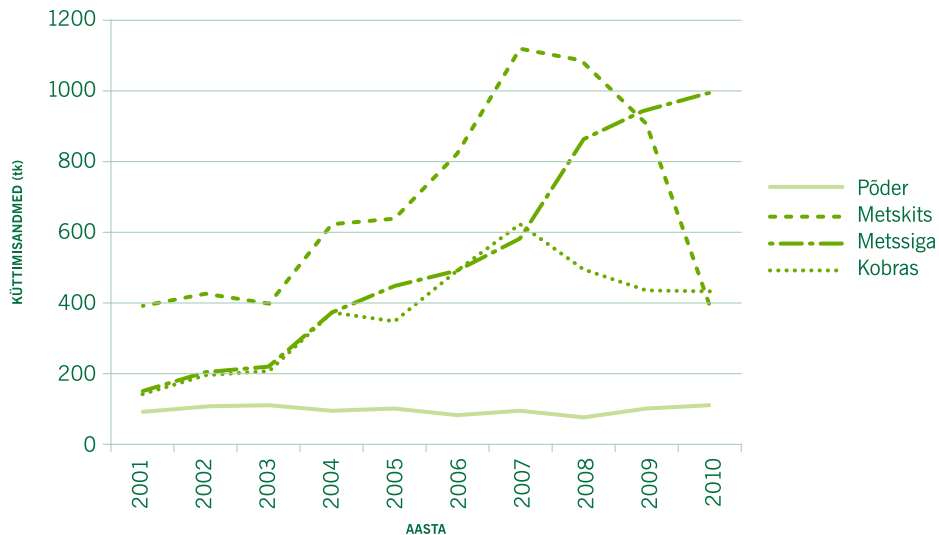
Põlvamaa sõraliste ning kopra loendusandmetest annab ülevaate joonis 19. Vastavatest loendusandmetest näeme, et aastatel 2001–2011 on ulukite arvukuses toimunud olulisi muutusi. Pärast 2009/2010 ja 2010/2011 raskeid talvesid on metskitsede arvukus vähenenud kahekordselt. Põdra ja kopra arvukus on püsinud stabiilne, kuid metsakasvatuse seisukohalt võib seda teatud piirkondades liialt suureks pidada.

Joonis 19. Põlvamaa sõraliste ning kopra loendusandmed

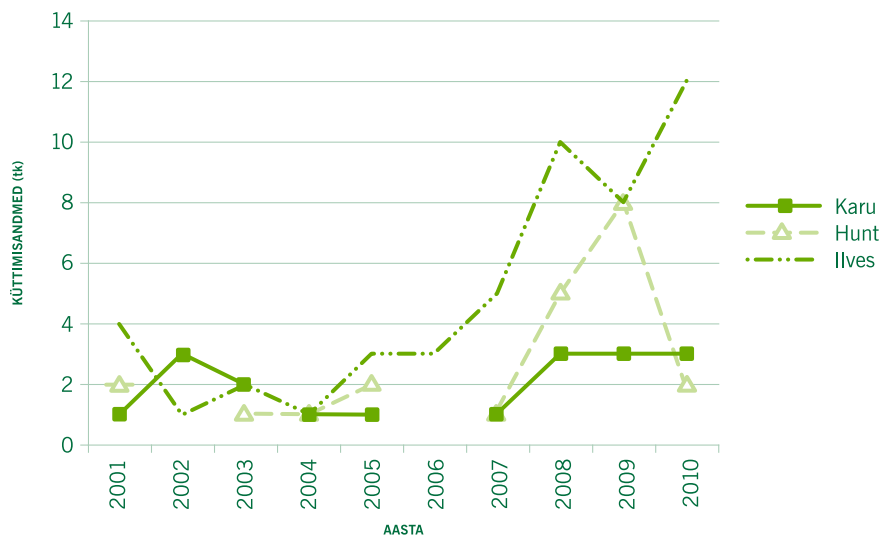
Põlvamaa sõraliste ning kopra küttemisandmetest annab ülevaate joonis 20. Sõraliste küttemise kahanev trend tervikuna on kindlasti tingitud nii rasketest talvedest kui ka kasvavast suurkiskjate arvukusest.

Joonis 20. Põlvamaa sõraliste ning kopra kütmine

Põlvamaa suurskiskjate osas vaatleme ainult küttemisandmeid, kuna nende ulukiliikide loendamine on oluliselt komplitseeritud. Suurskiskjate küttemislimiidid määratakse Keskkonnaameti hinnangute alusel. Hundi ja ilvese mõnevõrra väiksem kütmine vahepealsel perioodil on kindlasti tingitud halvematest lumeoludest, kuid samuti väiksemast arvukusest.

Joonis 21. Põlvamaa suurskiskjate küttemisandmed

METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

foto: RANDO KALL

METSNIK VESTA RAUBA HOOLDUSRAIET VASTU VÕTMAS, ERASTVERE METSANDIK.

2. METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

Põlvamaa metskonna hallatavad maad jagunevad neljateistkümne valla vahel. Kohaliku omavalitsuse peamiseks pikaajalise kavandamise vahendiks on üldplaneering ja teemaplaneeringud. Planeeringute eesmärk on tagada võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huvisid arvestavad tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks, ruumiliseks planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

Selleks, et riigimetsade majandaja ja kohalike omavalitsuste pikaajalised arenguplaanid kulgeks kooskõlas, on tabelis 9 toodud loetelu omavalitsuste poolt kehtestatud või eelnõu staatuses olevatest üldplaneeringutest.

Tabel 9. Kohalike omavalitsuste üldplaneeringud

Planeeringu nimetus	Staatus
	Kehtiv
Ahja valla üldplaneering	16.06.2010
Kanepi valla üldplaneering	24.09.2009
Kõlleste valla üldplaneering	31.01.2007
Laheda valla üldplaneering	12.06.2009
Mikitamäe valla üldplaneering	26.02.2010
Mooste valla üldplaneering	16.12.2008
Orava valla üldplaneering	25.11.2011
Põlva valla üldplaneering	28.08.2008
Räpina valla üldplaneering	27.06.2006
Valgjärve valla üldplaneering	26.08.2008
Vastse-Kuuste valla üldplaneering	28.01.2010
Veriora valla üldplaneering	21.12.2009
Värska valla üldplaneering	21.07.2006
Põlva linna üldplaneering	07.06.2002
Põlvamaa maakonnaplaneering	28.06.2002
Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala üldplaneering	18.12.2008

Üldplaneeringute menetlemise käigus metsade majandamisele üldjuhul olulisi piiranguid ei kehtestata. Mõningatel juhtudel on menetluste käigus juhitud kohalike omavalitsuste tähelepanu metsaseadusele mittevastavate piirangute (lageraiete keelamine, valikraiete kohustuse panemine) kehtestamise soovidele.

Põlvamaa metaskonna maadel kulgeb arvukalt elektriliine, millest annab ülevaate tabel 10. Elektriliinide kaitsetsoonides tuleb metsa majandamisel arvestada mitmete piirangutega. Elektripaigaldise kaitsevöönd on elektripaigaldist ümbritsev maa-ala, kus kehtivad ohutuse tagamiseks kasutuspiirangud. Elektripaigaldise omaniku loata on kaitsevööndis puude langetamine ja metsamasinatega sõitmine keelatud.

Tabel 10. Elektriliinid

Elektriliin/pinge (kV)	Elektriliinide pikkus (km)	Elektriliini kaitsevööndisse jääva metsamaa pindala (ha)
Madalpinge liinid (6–20)	49	239
Keskpinge liinid (35)	17	79
Kõrgepinge liinid (220–330)	22	175

Riigimaanteedest ja raudteedest annab ülevaate tabel 11. Raudteekaitsevöönd on raudtee sihtotstarbelise toimimise ja häireteta raudteeliikluse tagamiseks ning raudteelt lähtuvate kahjulike mõjude vähendamiseks ette nähtud maa-ala. Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks ja liiklusohutuse tagamiseks rajatakse tee äärde kaitsevöönd. Tee- ning raudteekaitsevööndites on metsaraie ilma infrastruktuuri omaniku loata keelatud.

Tabel 11. Riigimaanteed ning raudteed

Rajatis	Rajatise kaitsevööndisse jääva riigimetsamaa pindala (ha)
Riigimaantee	1 190
Raudtee	120

foto: RANDO KALL

VALGESOO ÕPPERADA KIIDJÄRVE-KOORASTE PUHKEALAL.

METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	47
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	48
3.8. Aastane puidukasutuse maht	57
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

foto: RANDO KALL

NOORENDIKU HOOLDAJA JAANUS METS, ERASTVERE METSANDIK.

3. METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus

Maareformi lõpetamiseks vormistab RMK reformimata maad riigi omandisse. Ettepanekud riigi omandisse vormistamiseks on reformimata maaüksustele tehtud järgmistel juhtudel: maatükk on riigimetsamassiivi sees või piirneb sellega vahetult; maatükk on küll lahustükk, kuid siiski metsa majandamiseks sobiva suurusega; maatükil on looduskaitsetelised piirangud. Lähiaastatel prognoosime Põlvamaa metstkonna pindala suurenemist 2000 hektari võrra.

Põllu- ja rohumaa inventuuri tulemustest lähtuvalt pakutakse põllumajanduslikuks kasutuseks rendile 16 hektarit põllu- ja rohumaid. Pakutavate rendilepingute pikkuseks on 7 aastat.

Samuti on kavas metsastada põllu- ja rohumaid, mis piirnevad riigimetsaga ja kus metsa kasvatamine on otstarbekas. Põlvamaa metstkonnas on lähiaastatel plaanis metsastada 49 hektarit põllu- ja rohumaid.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks renditakse maad Keskkonnaameti poolt esitatavates aastamahtudes. Rendilepingute pikkuseks on 7 aastat.

Riigimetsa kasutamine riigikaitsealisteks õppusteks, väljaspool Kaitseväe harjutusväljasid, toimub metstkonna ja Kaitseväe vaheliste lepingute alusel.

Terviseradade, õpperadade, loodusradade jms rajamiseks riigimetsa ootab RMK põhjendatud taotlusi, milles viidatakse tegevuse kestlikkusele. Riigivaraseadusest ja metsaseadusest tulenevalt saab rendile anda põhitegevuseks (metsakasvatuseks) hetkel mittevajalikku maad, saades selle eest tasu (rent ja maamaks).

Riigimaale esitatavaid tehnorajatiste (mastid, liinid, trassid) püstitamise taotlusi menetletakse kooskõlas RMK metsakasvatustlike huvidega. Tehnovõrkusid, mis rajatakse avalikest huvidest lähtuvalt, talutakse riigimaal tasuta.

Riigimaal toimuvad ühekordsed üritused kooskõlastatakse lepingutega, milles fikseeritakse poolte õigused, kohustused ja tähtajad. Juhul, kui üritus korraldatakse ärilistel eesmärkidel ja sellega piiratakse igaüheõigust riigimetsas, küsitakse ürituse läbiviimise eest tasu.

3.2. Metsakasvatus

Metsauuendust vajavate ja uuenevate alade üle peetakse arvestust metsauuendusfondis. Põlvamaa metskonna metsauuendusfondis oli seisuga 31.12.2011 uuendusalasid 2497 hektarit, mis on esitatud tabelis 12. Neist 1601 hektarit on uuenevaid raiesmikke ja 746 hektarit uuendamisele kavandatud raiesmikke, kus hetkel on tööd veel teostamata.

Tabel 12. Metsauuendusfondi jagunemine (ha)

Metsauuendusfondi jagunemine	Peapuuliik						Kokku
	Mänd	Kask	Kuusk	Sang-lepp	Haab	Tamm/saar	
Uuenevad raiesmikud	871	118	560	10	37	5	1 601
Uuenevad turberaiealad	73		4				77
Uuendamisele kavandatud raiesmikud	432	63	237	12	2		746
Uuendamisele kavandatud turberaiealad	65		1				66
Uuendamisele kavandatud rohumaad		7					7
Kokku	1 441	188	802	22	39	5	2 497

foto: RANDO KALL

UUENDATUD RAIELANK VARETEPALUS, ERASTVERE METSANDIK.

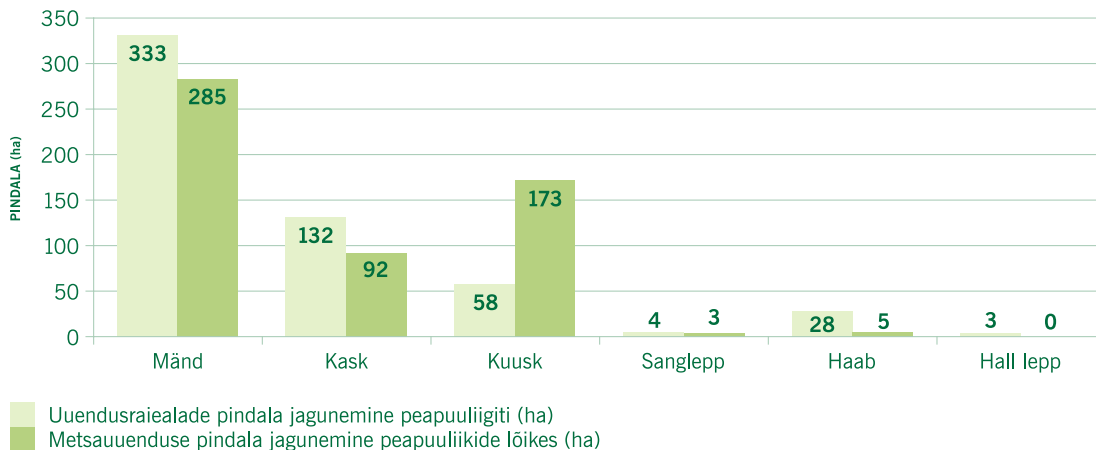
Põlvamaa metstkonna uuendusraie keskmine maht on 558 hektarit aastas. Lähtuvalt kasvutingimustest kavandatakse raiesmikele uuendatav peapuuliik, jälgides raiealade kasvukohatüüpidesse jagunemist peapuuliigiti. Tabelis 13 on välja toodud aastas keskmiselt raiutavate alade peapuuliigiline jaotus ja kasvukohtades tehtavad peapuuliigilised valikud metsa uuendamisel.

Tabel 13. Uuendusraiealade jagunemine ja peapuuliigi valik metsauuendamiseks kasvukohatüüpide lõikes (%)

Kasvukohatüüp	Uuendusraiealade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes						Metsauuendusala jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes					
	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab	hall-lepp	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab	
jänesekapsa	48	28	17		7		30	20	50			
jänesekapsa-mustika	45	33	16		6		40	20	40			
jänesekapsa-pohla	88	10	2				90		10			
pohla	99		1				100					
mustika	87	6	4		3		90		10			
naadi		59	2	1	31	7		50	30		20	
kõdusoo	77	17	5	1			40	30	30			
karusambla-mustika	89	10			1		90		10			
jänesekapsa-kõdusoo	59	18	20	2		1	40	30	30			
sinilille	35	28	24		11	2	20	10	70			
angervaksa		78		2	2	18		60	20	10	10	
siirdesoo	98	1	1				80	20				
sõnajala		82		18				70		20	10	
mustika-kõdusoo	81	17	2				40	30	30			
lodu		23		77				50		50		
sinika	100						100					
karusambla	86	2	12				90	10				
tarna-angervaksa	46	30		24			10	70		10	10	
tarna	67	33					10	90				
sambliku		100					100					
Kokku	55	20	15	1	8	1	51	16	31	1	1	

Perspektiivse võrdluse raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide osas annab joonis 22. Raiesmike uuendamise tulemusel võrreldes raiutavaga säilitatakse männikute osakaal ja suurendatakse kuusikute osakaalu. Kaasikuid eelistatakse selleks sobivates kasvukohtades ja haaba säilitatakse kohtades, kus seda on võimalik ulukikahjustusi vältides teha.

Joonis 22. Raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide võrdlus (ha)

Lähtuvalt kasvukohatüüpidest, metsauuendamiseks peapuuliigi ja uuendusviisi valikust on prognoositavad järgmised keskmised aastamahud: metsaistutus 405 hektarit, metsakülv 20 hektarit ning looduslikule uuenemisele jätmine 130 hektarit. Metsauuenduse peapuuliigi taimede kasvu-tingimuste parandamiseks tehtava metsauuenduse keskmiseks hooldamise mahuks on hinnanguliselt 1200 hektarit aastas. Esimesel või teisel aastal hukkunud taimede asemele istutatakse järgmisel aastal täiendavalt peapuuliigi taimi, et tagada piisav algthedus noorendikuetappi jõudmisel. Täiendamisvajadus on keskmiselt 200 hektaril aastas.

Metsakultuuride rajamisel rakendatakse metsa majandamise eeskirjas kehtestatud minimaalsest nõudest kõrgemat algthedust, et tagada kvaliteetsete ja kahjustustele vastupidavamate nooredike kasvatamine. Männi istutamise algtheduseks on 3500 tk/ha ning kuuse ja kase istutamise algtheduseks 2000 tk/ha. Põlvamaa metstkonnas on prognoositav keskmine taimede vajadus aastas järgmine: 932 000 männitaime, 377 000 kuusetaime ning 11 000 kasetaime.

Põlvamaa metstkonna raiesmikud on seni uuenenud keskmiselt 4,8 aastaga: männiga 4,8 aastaga; kuusega 4,9 aastaga; kasega 5,1 aastaga ja sanglepaga 4,0 aastaga ning haavaga 3,6 aastaga.

Uuendusala metsaks ümberarvestamisel taotletakse kvaliteetseid ja kahjustustele vastupidavaid noorendikke. Noorendikud grupeeritakse kvaliteedi alusel järgmiselt:

- Hästi uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv hektaril on männi-noorendikel vähemalt 1750 tk/ha, kuusenoorendikel vähemalt 1300 tk/ha, kasenoorendikel vähemalt 1950 tk/ha.
- Rahuldavalt uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv vastab metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigiga metsaks arvestamise nõudele. Mändi on vähemalt 1500 tk/ha, kuuske 1100 tk/ha, kaske 1500 tk/ha.
- Minimaalselt uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv ei vasta metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigina metsaks arvestamise nõudele, ning ümberarvestamine toimub mitme puuliigi valemil alusel.

Põlvamaa metskonna keskmine noorendike hooldamise vajadus on 1000 hektarit aastas. Maade lisandumisega võib noorendike hoolduse maht mõnevõrra suurene da. Maht on kalkuleeritud lähtuvalt noorendiku arenguklassis olevate puistute mahust ja kasvukohatüüpidesse jagunemisest. Kasvukohatüübi kasvutingimustest ja noorendiku peapuuliigist lähtuvalt on määratud hooldamiste korduste arv noorendiku arenguklassi vältel.

Järgides RMK valgustusraiate kvaliteedinõudeid, tagatakse:

- Kasvukohale parima koosseisuga ning tüveomadustega puistute kasvatamine.
- Noorendike kiire kasvatamine latimetsaks, tootlikumad ning kahjustustele vastupidavamad tulevikupuistud.
- Puistu optimaalne tihedus harvendusraieks ja puude omavaheline ühtlane vahekaugus, mis võimaldab harvendusraiel kasutada masinraie tehnoloogiat.

Viimase noorendike hoolduse järgselt peetakse sobivaks järgmise tihedusega noorendikke: männikud 3000 tk/ha; kuusikud 2000 tk/ha; kaasikud 2000 tk/ha; haavikud 1500 tk/ha; sanglepikud 2500 tk/ha.

Keskealiste puistute kasvutingimuste parandamiseks teostatakse harvendusraiet.

Harvendusraiet on vaja teha viljakates ja keskmise viljakusega üldjuhul 30–80-aastastes männikutes, 30–60-aastastes kuusikutes, 25–45-aastastes haavikutes ja 25–55-aastastes teiste lehtpuude puistutes, mille täius on 80 või suurem. Harvendusraieid kavandatakse kolmeaastaste perioodide kaupa, lisades igal aastal juurde ühe aasta mahu. Kiirelt kavandatakse raiete kõrge täiusega ($T \geq 100$) puistud, kuna puistu kõrge tihedus vähendab puude elusvõra pikkust ning halvendab puude kasvutingimusi. Keskmiseks harvendusraiate vajaduseks hinnatakse 430 hektarit aastas. Tabel 14 kirjeldab harvendusraiate potentsiaalset aastamahtu olemasolevate metsainventeerimisandmete põhjal. Seoses maade lisandumisega prognoositakse harvendusraiate vajaduse mõningast suurenemist.

Tabel 14. Harvendusraiate potentsiaalne aastamaht (seisuga 31.03.2012)

Peapuuliik	Aastane raiemaht	
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	174	9 228
Kuusk	163	9 532
Kask	89	3 805
Haab	5	195
Sanglepp	3	187
Kokku	434	22 947

Sanitaarraiate teostamise eesmärgiks on eemaldada metsast nakkusallikaks olevad või kahjurit paljunemist soodustavad puud, samuti tuleb raiuda puidu kasutamisel ohuallikaks mitteolevad surevad või surnud puud, juhul kui see ei ohusta bioloogilist mitmekesisust. Üldjuhul kavandatakse ja teostatakse sanitaarraiet siis, kui väljaraie vajadus on suurem kui 10 tm/ha. Põlvamaa metskonna hinnanguline sanitaarraiate vajadus on 10 000 tm aastas.

Raiete teostamisel kevad-suvisel perioodil (15.04–15.06) rakendatakse sellist tööde teostamise strateegiat, mille puhul oleks tagatud linnustiku ning loomastiku kaitse tundlikul pesitsus- ja poegimisperioodil, metsamuldade vee- ja toiterežiimi kaitse ning minimeeritud seenhaiguste levikuohu.

Metsakaitseliste tööde teostamise eesmärgiks on metsa tervisliku seisundi halvenemise vältimine ennetavate abinõude rakendamise kaudu. Metsakaitseline tegevus seisneb ka selliste metsakasvatustlike võtete rakendamises, mis tagavad metsade hea seisundi ja keskkonna saastatuse vähenemise.

Männikärsaka tõrjet mürkemikaalidega kasutatakse metsas üksnes alternatiivsete võimaluste puudumisel ja olulise kahjustuse korral. Männikärsaka kahjustusohu vähendamiseks töödeldakse taimed taimlas kemikaaliga.

Keskkonnaministri määrusega „Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta” on fikseeritud järgmine põhimõte: metsa tuleohtlikkust hindab omanik ja määrab selle põhjal tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise vajalikkuse. Põlvamaa metskonna tuleohtlikud alad, tuletõkestusribade ja -vööndite rajamine ning hooldamine on määratletud metsaülevaate käskkirjaga. Põlvamaa metskonnas teostatakse aastas 25 kilomeetrit tuletõkestusribade hooldamist Erastvere, Ilumetsa, Kiidjärve, Orava ja Räpina metsandikes.

Põlvamaa metskonna territooriumil peetakse vajalikuks 40 tuletõrje veevõtukohta olemasolu. Kõik veevõtukohad on metsas tähistatud siltidega, millel on määratletud veevõtukohta hinnanguline mahutavus. Järgnevatel aastatel hooldatakse veevõtukohtasid süstemaatiliselt.

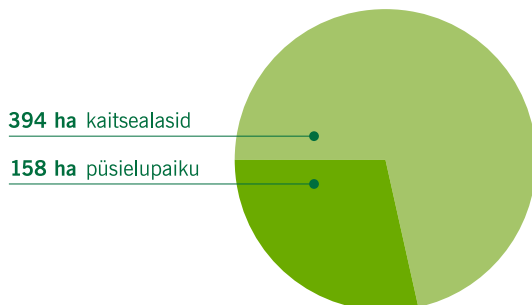
Metsatulekahjude korral toimub koostöö Päästeametiga hädaolukordade lahendamise plaani alusel. Iga omavalitsuse territooriumil on määratud üks metskonna töötaja, kelle telefon on tuleohtlikul ajal ööpäevaringselt sisse lülitatud. RMK tagab päästeasutusele riigimetsas metsakustutustööde juhtimiseks vajalike metsamajanduskava planšettide, puistuplaanide ning kaartide olemasolu paberkandjal või elektrooniliselt; täpsustab päästeasutusele võimalusel metsatulekahju asukoha, edastab kogutud andmed päästeasutusele ning määrab riigimetsas hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuri esindaja; edastab igal aastal informatsiooni veevõtukohtade ja kontaktisikute kohta; nõustab ja abistab päästeasutust metsakustutustööde teostamisel riigimetsas muul viisil.

3.3. Looduskaitse

Keskkonnaregistri andmetel kavandatakse Põlvamaa metskonna maadele uusi kaitse- ja hoiu-alasid ning püsielupaiku kogupindalal 552 hektarit. Kavandatavatest kaitsealadest annab ülevaate joonis 23.

Lisaks moodustab metskonna maadest 1817 hektarit nn vari-Natura ala, kus puudub seadusest tulenev majandamispiirang. Nendel aladel on vaja täpsustada, kas kaitseväärtused on ka tegelikult olemas. Sõltuvalt inventuuri tulemustest, võidakse ka nendel aladel uusi kaitsealasid moodustada. RMK on võtnud vabatahtliku kohustuse hoiduda nendel aladel majandustegevusest.

Joonis 23. Kavandatavate kaitsealade pindala (ha)

Vääriselupaigad on majandatavas metsas asuvad ja kaitset väärivad alad. RMK hoiab ja kaitseb hea tahte põhimõttel ka kaitsealade piiranguvööndites asuvaid vääriselupaiku, mida ametlikult vääriselupaikadeks ei loeta. Lisanduvate maade metsakorraldusliku inventeerimise käigus hinnatakse loodusväärtuste olemasolu ja korraldatakse vajadusel vääriselupaikade kaitse alla võtmine. Samuti hinnatakse ja korrastatakse vääriselupaikade andmekogu iga-aastaste metsainventeerimiste käigus.

Lähiaastatel koostatakse Põlvamaa metaskonna maadele jäävatele kaitse- ja hoiualadele 19 uut kaitsekorralduskava, millest annab ülevaate tabel 15. Kaitsekorralduskavades kirjeldatakse kaitseväärtuste säilimiseks ja kaitse-eesmärgi saavutamiseks vajalike looduskaitsetööde mahtu.

Tabel 15. Kavandatud kaitsekorralduskavad

Ala tüüp	Ala nimetus
Looduskaitseala	Akste, Maruoru, Veski
Maastikukaitseala	Ahja jõe ürgoru, Meenikunno, Valgesoo
Hoiuala	Ahja jõe, Akste järve, Eoste, Hilba jõe, Jõksi järve, Kirmsi, Kooraste Kõvvõrjärve, Kooraste Pikkjärve, Lüübnitsa, Osõtsuu, Piusa-Võmmorski, Tahkjärve soo, Võhandu jõe

Kaitsekorralduskavad peavad andma sisendi RMK poolt tehtavate looduskaitsetööde nimekirja. Olemasolevate kaitsekorralduskavade põhjal on lähiaastatel plaanis teha töid järgmiselt: koosluste taastamist ja hooldamist 3 objektil, liikide elupaikade hooldust 5 objektil, taristu hooldust 2 objektil. Lisaks on kavas hooldustööd 6 kaitstaval üksikobjektil. Kokku tehakse looduskaitsetöid 17 kaitstaval loodusobjektil. Kaitseplaneerimise kavades kirjeldatud üldised tegevused konkretiseeritakse RMK poolt, täpsustakse töö sisu ja maht ning tellitakse vajadusel täiendavad taastamiskavad ja ekspertiisid. Kaitsealade taristut (metsateed, truubid, sillad) rekonstrueeritakse mahu, mis on kooskõlas pärandkoosluste hooldamise vajadusega.

Metskonna maadel inventeeritud kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste kogupindala on 611 hektarit. Tehakse koostööd rentnikega kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste soodsa seisundi saavutamiseks võimalikult suurel pindalal. Kestliku koostöö aluseks on RMK ja rentniku vahel sõlmitav pikaajaline maarendileping.

3.4. Metsaparandus

Põlvamaa metskonna prognoositav metsakuivendussüsteemide uuendamise või rekonstrueerimise mahu vajadus on keskmiselt 300 hektarit aastas. Arvestades keskkonnakaitseliste piirangutega aladele jäävate kuivendussüsteemide olemiga, võimaldab selline tööde maht lõpetada rekonstrueerimis- ja uuendustööd 15–20 aastaga.

Rekonstrueeritud või uuendatud metsakuivendussüsteemide hooldust korraldatakse 5–7-aastase perioodi järel. Arvestades eeltoodud põhimõtet, on Põlvamaa metskonna keskmine metsakuivendussüsteemide hooldusvajadus 350 hektarit aastas.

Metsakuivendussüsteemide majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- RMK ei raja üldjuhul uusi kuivendussüsteeme, vaid teostab olemasolevate hooldamist, uuendamist ja rekonstrueerimist.
- Kuivendussüsteemi projekteerimisele eelnevalt koostatakse keskkonnamõjude analüüs, mille tulemusi ja võimalikku keskkonnamõju leevendavad meetmed lülitatakse projekti koosseisu.
- Kuivendusobjekti rekonstrueerimisprojekti koostamisel vaadatakse üle ala tervikuna ning planeeritakse korrastamiseks vajalikud tegevused. Sealjuures arvestatakse metsa iseloomu, tuleohtlikkust, kaitstavaid loodusobjekte ja teisi kaitseväärtusi, kuivenduskraavide seisukorda ja olemist, metsamajanduse intensiivsust objekti alal ja selle naabruses, puidu kokkuveovõimalusi ja metsasihtide seisukorda, metsateede seisukorda ja puidu väljaveovõimalusi.
- Seisundist lähtuva pingerea alusel rekonstrueeritakse esmajärjekorras kuivendussüsteemid, kus kraavide kuivendusvõime on oluliselt langenud ja viljakatel soomuldadel paiknevad kuivendussüsteemid, kus kasvavad okaspuu enamusega puistud.
- Metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimis- või uuendustööde aluseks on objektide nimekiri viie aasta mahus, mida igal aastal aastamahu lisamisega täiendatakse.
- Kuivendussüsteemi rekonstrueerimisel taastatakse kuivendusobjektile olemasolev kraavivõrk esialgsel kujul. Juhul kui varasema süsteemi ehitamisel oli tehtud vigu, mille tõttu jääb vesi kraavidesse seisma ja tekitab mingil metsaosal liigvett või üleujutusi, muudetakse olemasolevate kraavide parameetreid või plaanilahendust.
- Objekti piires taastatakse reeglina kõik olemasolevad kraavid. Taastamata võidakse jätta kvartalisisesed kraavid, mis on süsteemi toimimise tagamiseks asendatavad kvartali sihtidel paiknevate või sinna rajatavate kraavidega.
- Kvartalisisesed kraave ei taastata, kui need ei ole süsteemis eesvooluks, ei oma tähtsust kuivendajana ega puidu kokkuveo seisukohast, või kui kraavid läbivad sõnajala ja lodu kasvukohatüüpe.
- Metsakuivendusobjekti rekonstrueerimisel projekteeritakse vajadusel uusi kraave metsakvartalite sihtidele, parandamaks metsa majandamise tingimusi ning vähendades koormust metsakvartali-sisestele või teistele metsakvartalite sihtidele.

- Uute kraavide projekteerimisel metsakvartali sihtidele ja metsakvartali-siseste kraavide pikendamisel on tingimuseks, et rajatavad või pikendatavad kraavid ei mõjuta seni olemasolevast kraavivõrgust mõjutamata märgade metsade algselt säilinud looduslikku veerežiimi. Uute kraavide keskkonnamõjude analüüsiks kaasatakse eksperte. Keskkonnamõjude analüüsi käigus kaalutakse alternatiive.
- Metsakvartalite siseselt üldjuhul uusi kraave ei projekteerita. Metsakvartalite siseselt võib tekkida juba olemasolevate kraavide pikendamise vajadus juhul, kui sellega on võimalik parandada varasema projekti olulisi vigu, tagada metsakuivendussüsteemi parem toimimine, oluliselt parandada metsa majandamise tingimusi ning vältida metsamullastiku kahjustusi puidu kokkuveol.

Optimaalseks teedevõrgu tiheduseks loetakse 1,2–1,5 km/100 ha metsamaa kohta ja maksimumne kokkuveokaugus ei ületa üldjuhul 800 meetrit. Arvestades sellega, et suur osa Põlvamaa metskonna hallatavast metsamaast on kaetud erinevate keskkonnakaitsete piirangutega, on praegune teedevõrk optimaalsele lähedane. Põlvamaa metskonna prognoositav metsateede uuendamise ja rekonstrueerimise maht on keskmiselt 20 kilomeetrit aastas. Metsateede hooldustöid teostatakse perioodiliselt, vastavalt kehtestatud metsateede seisundinõuetele.

Metsateede majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- Metsatee on riigi omandisse jäetud maal paiknev riigimetsa majandamiseks kasutatav tee. Metsateed võib kasutada igaüks juhul, kui riigimetsa majandamist korraldav isik või riigiasutus ei ole metsateed või selle osa sulgenud või seal liiklust piiranud.
- Metsateid kasutatakse üldjuhul metsamajanduslike tööde teostamiseks, ligipääsu tagamiseks metsatulekahjude puhul, maaparandussüsteemide hoiu tagamiseks, looduskaitsealade teenindamiseks ja puhkemajanduse korraldamiseks.
- Metsateed registreeritakse riiklikus teeregistris ja tähistatakse nime või tähisega. Järgnevatel aastatel jooksul tähistatakse metsateed nimeviitadega.
- Vajadusel sõlmitakse omavalitsustega kokkuleppeid metsatee avalikku kasutusse andmiseks ja sellega kaasnevate hoolduskohustuste üleandmiseks.
- Sõlmitakse kokkulepped erateede omanikega nende kuuluvate teede kasutamiseks ja võetakse sellega kohustus teehoiu korraldamiseks.
- Metsateed on jaotatud järkudesse, lähtuvalt metsamaterjali väljaveokoormusest. Väljaveokoormusi hinnatakse perioodiliselt ning sellest tulenevalt täpsustatakse ja muudetakse metsateede järkusi.
- Metsatee seisundinõuetele vastavuse tagamine on kohustuslik. Metsateede süsteemse hooldamisega tagatakse igale teele vastava järgu seisunditase.
- Juhul kui tee on amortiseerunud ja seisundinõuded ei ole hooldamisega saavutatavad, teostatakse rekonstrueerimis- või uuendamistööd.

- Metsateel, millel ei ole tagatud nõutav seisunditase ning kus seetõttu on ohutu liiklemine raskendatud, samuti teelõigul, kus liiklemine on metsamajanduslike tööde tõttu ohtlik, tähistatakse see teelõik vastavate liikluskorraldusvahenditega. Juhul kui tähistamisega ei ole võimalik luua tingimusi ohutuks liiklemiseks, metsatee suletakse.

Metsateede ehitus- ja hoiutöödeks tarviliku ehitusmaterjali vajaduse katmiseks on RMK taotlenud Põlvamaa metskonna territooriumil 3 maavara kaevandamise luba:

- Mooste II liivakarjäär, Mooste vallas, pindalaga 2,8 hektarit, kaevandatava varuga 211 000 m³, lubatud maksimaalse aastatoodanguga 20 000 m³, kaevandamisloa kehtivusega aastani 2021.
- Nohipalu liivakarjäär, Veriora vallas, pindalaga 6,7 hektarit, kaevandatava varuga 492 000 m³, lubatud maksimaalse aastatoodanguga 40 000 m³, kaevandamisloa kehtivusega aastani 2025.
- Piiraja II liivakarjäär, Orava vallas, pindalaga 5,3 hektarit, kaevandatava varuga 516 000 m³, lubatud maksimaalse aastatoodanguga 34 000 m³, kaevandamisloa kehtivusega aastani 2027.

3.5. Puhkevõimalused

Uued arengud on kavandatud RMK Räpina-Värskas puhkeala külastuskorralduskavaga aastateks 2012–2017. Valmimas on 43 kilomeetri pikkune Laskevälja rattarada Värskas vallas. RMK Kiidjärve-Kooraste puhkealal on planeeritud erinevate loodushoiuobjektide paremaks sidumiseks 2 matkarada: Kiidjärve-Saesaare-Kiidjärve ja Otteni-Taevaskoja-Otteni. Rohkem territoriaalseid muutusi kavandatud ei ole, loodusalade kasutusvajadusest tulenevalt on võimalikud muudatused objektide arvus ja iseloomus.

Raiete planeerimisel kooskõlastatakse loodushoiuosakonnaga teenindus- ja huvitsoonis kavandatud raied. Eriti hoolikalt peab vaatlema telkimis-, lõkke- ja parkimisplatside äärseid ja teede ning matkaradade äärsete metsade majandamisega seonduvaid töid, kuna raiumisega võib nende alade rekreatiivne väärtus kahaneda. Oskusliku raiete kavandamisega saab aga metsade rekreatiivset väärtust, eriti palumännikutes, oluliselt tõsta.

Üldreeglina soovitatakse puhkeala teenindus- ja huvitsoonide majandamisel eelistada turbe- ja valikraieid, mis tagavad puhkemetsade säilimise püsimeetsana. Puhkeala varutsoonis olevad raied ei kuulu loodushoiuosakonnaga kooskõlastamisele, kuid ka varutsooni metsi tuleks käsitleda kui potentsiaalseid aktiivselt kasutatavaid puhkemetsi.

Kõik puhkeala tsoonidesse kavandatud raied tehakse maastikku sobitades. Raietööde aeg valitakse nii, et võimalikult vähem häirida looduses viibijaid ja kahjustada rekreatsiooniks sobivat keskkonda.

3.6. Jahindus

Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel lähtutakse põhimõttest, et jahipidamine on üks metsa kasutamise viise, mille korraldamisel peab olema tagatud metsaelustiku mitmekesisuse säilimine, metsa tootlikkuse kasv, uuenemisvõime ja elujõulisus.

Ollakse seisukohal, et seadusega peab olema tagatud sisuliselt töötav regulatsioon maaomaniku esindaja ning jahipiirkonna kasutaja vahelise suhte toimimiseks lepingulisel alusel: maaomanik ei soodusta oma tegevusega ulukikahjustuste tekkimist ja jahipiirkonna kasutaja hoiab ära ülemäärased ulukikahjustused.

Põlvamaa metskonna hallatavad riigimaad on antud jahiühenduste kasutusse 24 jahipiirkonnana, kokku 55 192 hektarit. Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel sõlmitakse jahipiirkondade kasutajatega uued lepingud järgmiste põhimõtete alusel:

- Määratletakse täpselt jahimaa kasutamist kitsendavad alalised või ajutised territoriaalsed piirangud – looduskaitsealised, puhkealadega ja metsa majandamisega seonduvad piirangud.
- Järjepidevalt hinnatakse sõraliste kahjustusi metsauuendusaladel ja noorendikes, teavitades jahipiirkondade kasutajaid ülemääraste kahjustuste tekkimisest.
- Jahipiirkondade kasutajaid teavitatakse koprakahjustuste ohust ja koprakahjustustest, kahjustuste likvideerimiseks püstitatakse tähtjad.
- Lepinguga reguleeritakse ulukihoolde tingimusi ja kooskõlastatakse rajatiste asukohad.
- Jahipiirkonna kasutajale pandud kohustuste süstemaatilise mittetäitmise korral algatatakse jahipiirkonna kasutaja väljavahetamine.

Jahinduslikel teemadel on maaomaniku esindajaks maakonnas metsaülem. Maaomaniku ning jahipiirkonna kasutaja vahel sõlmitud lepingu tingimuste täitmise kontrollimiseks ning analüüsimiseks arendab RMK jahihaldust.

3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused

Põlvamaa metskonna uuendusraiete maht on kavandatud eraldi männikutele, kuusikutele, kaasikutele, haavikutele, sanglepikutele ja hall-lepikutele kolme majandamiskategooria lõikes:

- Majandatavad metsad.
- Majanduspiirangutega metsad väljaspool kaitstavaid loodusobjekte.
- Majanduspiirangutega metsad kaitstavatel loodusobjektidel – piiranguvööndid ja nendega võrdsustatud alad.

Uuendusraiete arvestuses ei osale 5a boniteedi puistud.

Uuendusraiete maht on kavandatud pindaliselt. Tagavara on arvutatud vastava peapuuliigi küpsete puistute keskmiste hektaritagavarade kaudu. Uuendusraied pole jagatud lage- ja turbe-raieks. Teoreetilised langid on arvutatud vastavalt metsakorralduse juhendile viie meetodi järgi:

- Ühtlase kasutuse lank – ühtlane raie vastava puuliigi kogu raieringi jooksul.
- Küpsuslank – hetkel küpsete metsade ühtlane raie 10 eeloleva aasta jooksul juurdeküpsemist arvestamata.
- Esimene vanuslank – hetkel küpsete ja valmivate metsade ühtlane raie 20 eeloleva aasta jooksul.
- Teine vanuslank – hetkel küpsete, valmivate ja eelvalmivate metsade ühtlane raie 30 eeloleva aasta jooksul.
- Integraallank – mittelineaarne meetod, mis arvestab paindlikult ebaühtlase vanuselise jaotuse iseärasustega.

Valitud lank on määratud ekspertotsusena, mis arvestab konkreetse puuliigi vanuselist jaotust.

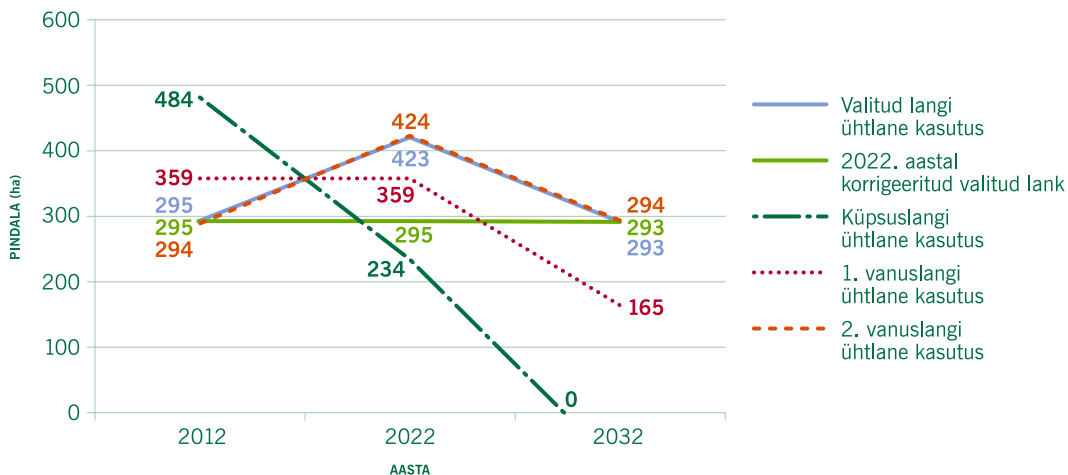
Tabel 16. Uuendusraie langiarvutus majandatavates metsades (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	165	484	359	294	243	295
Kuusk	76	64	52	55	80	55
Kask	84	180	114	87	107	110
Haab	27	31	18	14	40	25
Sanglepp	2	5	3	3	3	4
Hall lepp	2	3	3	2	3	3
Kokku	356	767	549	455	476	492

Põlvamaa metskonna küpsete männikute rohkuse tõttu on männikutes kõige suurem küpsuslank. Ühtlase kasutuse lank on ebaühtlase vanuselise jaotuse tõttu ligi kolm korda väiksem. Arvestades männikute puidukvaliteedi suhteliselt head säilimist peale küpsusvanuse saavutamist on valitud langiks võetud 2. vanuslank, ehk küpsete ja juurdeküpsevate metsade ühtlane kasutus on venitatud 30 aasta peale.

Joonistel 24, 25 ja 26 on näha, missugused oleksid küpsuslangi väärtused männikutes, kuusikutes ja kaasikutes 10 ja 20 aasta pärast juhul, kui joonisel toodud lanke raiutakse ühtlaselt 10 või 20 aastat järjest. Erandiks on 2022. aastal korrigeeritud lank, kus aasta 2022 numbriline väärtus tähistab uuesti valitud lanki aastal 2022.

Joonis 24. Männikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Põlvamaa metskonna kuusikutes on küpseid metsi suhteliselt vähe ja ühtlase kasutuse lank on suurem kui küpsuslank, mis tuleneb 40–50-aastaste metsade rohkusest. Samas on küpsuslank ja vanuselangid suhteliselt sarnased, mis tagab järgmise 20 aasta ühtlase kasutuse. Pärast seda hakkab raiemaht kuusikutes kasvama.

Joonis 25. Kuusikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

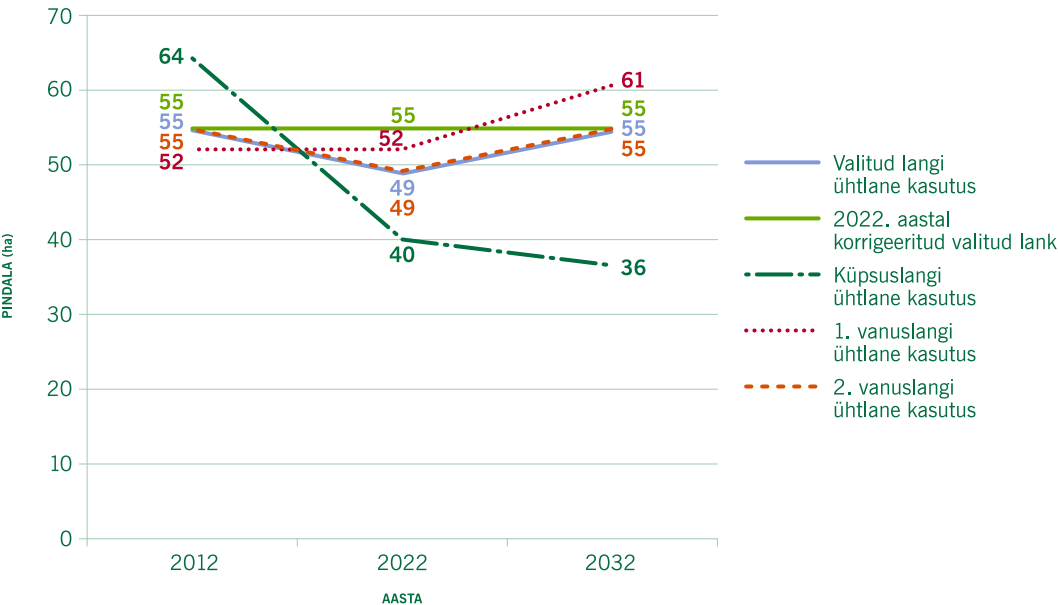

foto: RANDO KALL

Kaasikute vanuseline jagunemine on veelgi ebaühtlasem kui männikutel. Uuendusraie arvestuses osalevatest kaasikutest moodustavad küpsed metsad tervelt 29% kase metsamaa üldpindalast. Arvestades puidu kvaliteedi langust, on kahanev lank paratamatu. Valitud langiks on 2. vanuslangi poole kalduv 1. vanuslangi lähedane lank. Kui raiutaks küpsuslanki, lõpeksid küpsed kaasikud juurdeküpsemist arvestades 13 aastaga. Raiudes esimesed 10 aastat 110 ha aastas ja järgmised 10 aastat 88 ha aastas, on 20 aasta pärast küpsete metsade jääk 630 ha.

Joonis 26. Kaasikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

VAADE PÕLVAMAA METSADELE, KÄHRI KÜLA, PÕLVA VALD.

Majanduspiirangutega metsade raievõimalused on märksa väiksemad kui majandatavates metsades.

Tabel 17. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades väljaspool kaitstavaid loodusobjekte (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	16	61	45	35	27	35
Kuusk	7	8	6	6	8	6
Kask	9	18	13	10	12	12
Haab	2	3	2	1	4	2
Sanglepp	1	2	1	1	1	1
Hall lepp	1	2	1	1	1	1
Kokku	36	94	68	54	53	57

Kaitstavatel loodusobjektidel paiknevate majanduspiirangutega metsade teoreetiline raievõimalus on suur, kuid looduskaitseadusest ja teistest õigusaktidest tulenevad piirangud ei võimalda puiduressurssi kasutada. Seetõttu on kavandatavaks raiemahuks võetud ligikaudu 1/10 lankide keskmisest, millest annab ülevaate tabel 18. Valdavalt saab neis metsades teha vaid kaitse-eeskirjades lubatud turberaieid.

Tabel 18. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades kaitstavatel loodusobjektidel (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	34	101	74	60	52	6
Kuusk	4	6	5	5	5	1
Kask	9	21	20	15	14	2
Haab	1	3	1	1	2	
Hall lepp	1	1	1	1	1	
Kokku	49	132	101	82	74	9

Tabelis 19 on toodud Põlvamaa metstkonnas aastateks 2012–2031 kavandatud uuendusraie pindalade ja tagavarade kokkuvõte.

Tabel 19. Kavandatud keskmine uuendusraiate maht aastas (ha)

Puuliik	Aastateks 2012–2021 keskmiselt aastas						Aastateks 2022–2031 keskmiselt aastas	
	Majandatavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Kokku			
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	295	95 300	41	13 300	336	108 600	336	108 600
Kuusk	55	17 800	7	2 200	62	20 000	62	19 900
Kask	110	32 900	14	4 300	124	37 200	102	30 700
Haab	25	8 300	2	700	27	9 000	14	4 700
Sanglepp	4	1 100	1	300	5	1 400	4	1 100
Hall lepp	3	500	1	100	4	600	3	500
Kokku	492	155 900	66	20 900	558	176 800	521	165 500

foto: RANDO KALL

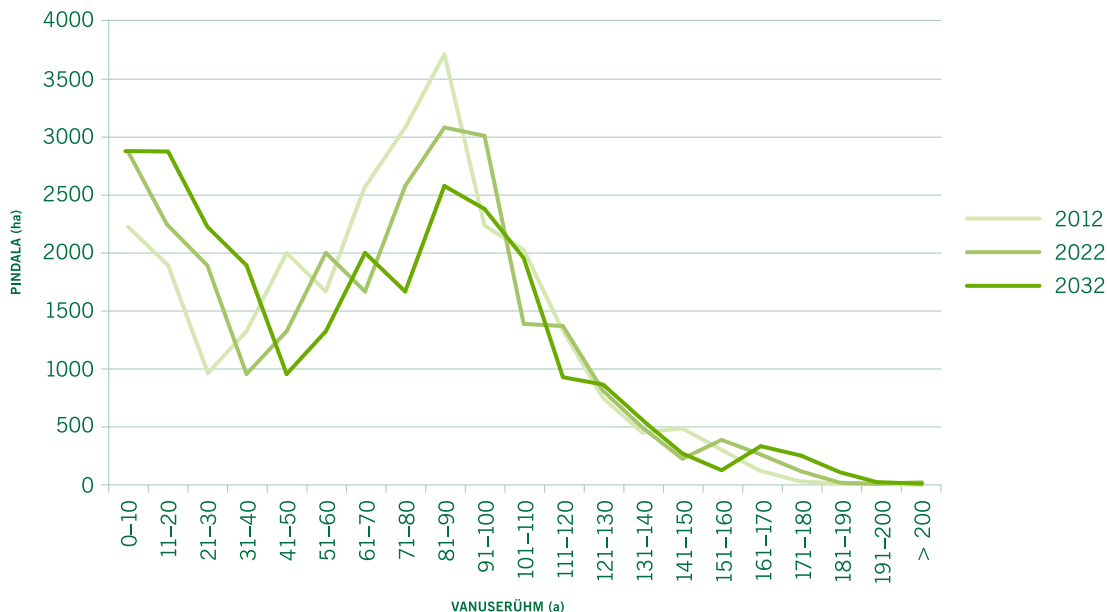

UUENDUSRAIE VOOREPALU METSADES, KIIDJÄRVE METSANDIK.

Joonistel 27, 28 ja 29 on toodud männikute, kuusikute ja kaasikute metsamaa vanuseline jaotus 10 ja 20 aasta pärast, arvestades metsade loomulikku vananemist ning kavandatud uuendusraiate mahtu. Arvutused on tehtud eeldusel, et majanduspiirangud ei muutu ja raiutud metsad uuendatakse või uuenevad kasvukohatüübile kõige sobivama puuliigiga.

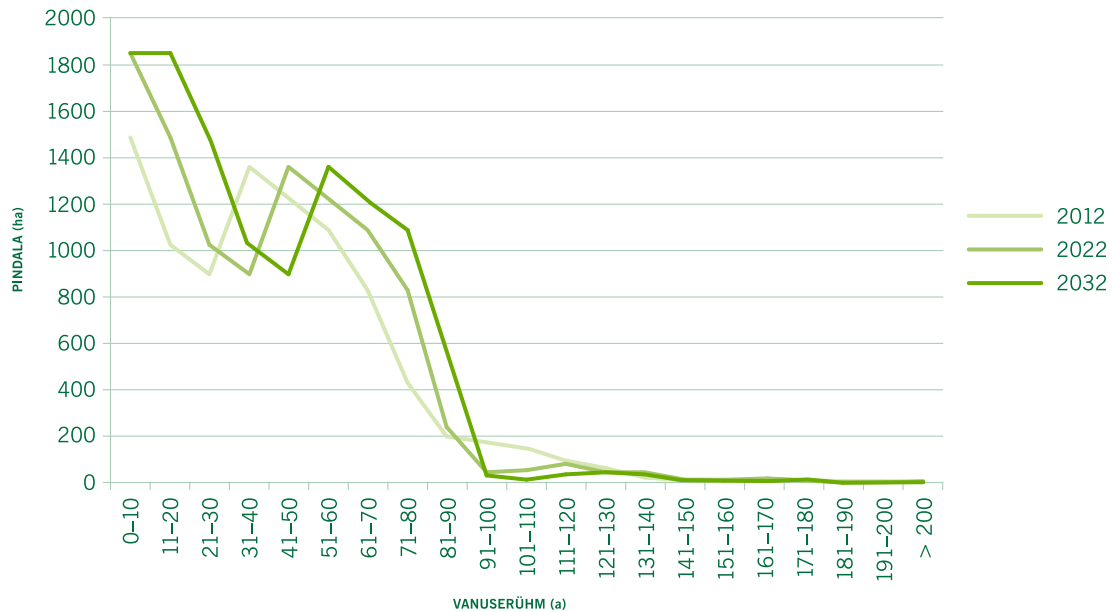
Järgmise kahekümne aasta jooksul ühtlustub männikute vanuseline jaotus. Väheneb 70–90-aastaste metsade suur ülekaal, mis asendub 60–110-aastaste männikute ühtlasema jaotusega. Rangelit kaitstavate metsade arvel kasvab nii noorendike kui väga vanade männikute osakaal.

Joonis 27. Männikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

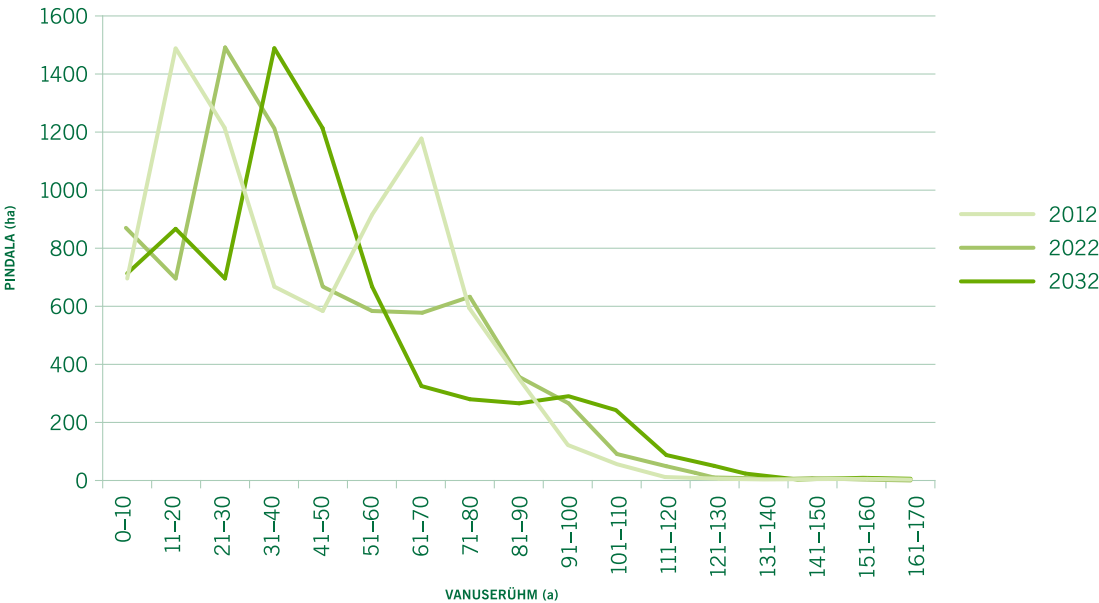
Kuusikutes kasvab keskealiste metsade vananedes küpsete metsade osatähtsus. Kasvab kuuse noorendike osakaal kaasikute arvel, millest kasvavad hiljem välja kuuse enamusega kõrge produktiivsusega segametsad.

Joonis 28. Kuusikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

Kaasikutes raiutakse järgmise 20 aasta jooksul suur osa hetkel 60–70-aastastest metsadest ning vanemate kaasikute vanuseline jaotus ühtlustub. Samas on peale kasvamas uued keskealsed kaasikud. 20 aasta pärast on valdav osa kaasikutest 30–50-aastased. Kasega uuenevate metsade pindala jääb samaks.

Joonis 29. Kaasikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

3.8. Aastane puidukasutuse maht

Põlvamaa metskonna prognoositavast aastasest puidukasutuse mahust annab ülevaate tabel 20.

Tabel 20. Aastane keskmine puidukasutuse maht (tm)

Raieliik	Maht (tm)
Uuendusraie	159 000
Harvendusraie	26 000
Sanitaarraie	10 000
Trassiraie ja raadamine	500
Kokku	195 500

Sellest mahust on prognoositavalt 68% palki, 28% paberipuitu ja 4% küttepuitu. Kasvukohtadesse jaotumise alusel tehtud analüüsist lähtuvalt on võimalik kasutada 10% uuendusraiete, trassiraiete ja raadamistega kaasnevaid raidmeid, prognoosi kohaselt keskmiselt 3000 tm aastas.

foto: RANDO KALL

UUENDUSRAIE SAVISAARES, ERASTVERE METSANDIK.

3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele

Põlvamaa metstkonnas on metsamajanduslikuks kasutamiseks 35 063 hektarit majandatavat ning 7902 hektarit majanduspiirangutega metsa. Jätkuva ja ühtlase metsakasutuse korral, arvestades seniseid õigusaktidega seatud piiranguid, saaks igal aastal müüa uuendus- ja harvendusraietest 185 000 tm metsamaterjale, prognoositava müügisummaga 6,5 miljonit eurot.

Eesti metsanduse arengukavas aastani 2020 toodud analüüsi kohaselt annab iga tihumeeter töödeldud puitu riigikassasse 8,9 eurot mitmesuguseid makse. Seega toob Põlvamaa metstkonna puidu müügimaht riigikassasse arvestuslikult 1,6 miljonit eurot aastas. Iga tihumeetri puidu töötlemisega luuakse 34,5 eurot lisandväärtust. Seega loob Põlvamaa metstkonna puidu müügi-maht lisandväärtust 6,4 miljonit eurot aastas.

Põlvamaa metstkonnas on 31.03.2012 seisuga looduskaitseliste piirangute tõttu metsamajandus-likust kasutusest välja lülitatud 7,1% ehk 3309 hektarit rangelt kaitstavat metsa. RMK mõistab nende metsade ja kaitsemeetmete tähtsat rolli keskkonna ja mitmekesisuse kaitsmisel, kuid järgne-valt peetakse vajalikuks analüüsida nende kaitsemeetmete maksumust ja majanduslikku mõju.

Põlvamaa metstkonna rangelt kaitstavate metsade pikaajalise puidutoodangu analüüsist nähtub, et igal aastal jääb puidukasutusse tulemata 15 000 tihumeetrit metsamaterjale. Metsamaterja-lide keskmiseks müügihinnaks prognoositakse 0,6 miljonit eurot aastas. Seda arvestades jääb rangelt kaitstavast metsast kasutusse võtmata puidu arvelt riigikassasse maksude näol tulemata 135 000 eurot aastas ja metsatööstuses loomata lisandväärtust 0,5 miljoni euro eest aastas.

Arvestades Põlvamaa metstkonnas hetkel projekteeritavate kaitsealade mahuks 522 hektarit, saab range kaitse rakendamise korral järgmised keskmised näitajad: 1 hektari metsa range kaitse viib puidukasutusest välja 4,58 tihumeetrit aastas; 1 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 160 eurot aastas; 522 hektari range kaitse viib puidukasutuses välja 2390 tihumeetrit aastas; 522 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 84 000 eurot aastas.

Maamaksu kadu looduskaitseliste piirangute eest, mis hetkel jääb omavalitsustel saamata, on rangelt kaitstavate maade eest 20 000 eurot, majanduspiirangutega maade arvelt 23 000 eurot, kokku 43 000 eurot. Tulevikus veel lisanduva 522 hektari range kaitse alla võtmisega kaasneb lisaks 3000 eurot maamaksu vähenemist.

3.10. Metsamajanduslik tööhõive

Põlvamaa metstkonna majandatavates ja majanduspiirangutega metsades metsamajandustööde aastaringseks teostamiseks kulub aastas keskmiselt 70 inimtööaastat. Inimtööaasta väljendab konkreetse töömahu alusel kalkuleeritud aastast tööjõuvajadust. Põlvamaa metstkonna metsa-uuendustööde ja noorendike hooldustööde aastamahu teostamiseks on vaja 15 inimtööaastat. Metsaraie-, kokkuveo- ja puidu väljaveotööde aastamahu teostamiseks on vaja 45 inimtööaastat. Metsaparendustööde aastamahu teostamiseks vajatakse 10 inimtööaastat.

Rangelt kaitstava metsa mittemajandamine vähendab metsamajanduslikku tööhõivet hinnanguliselt 5 inimtööaasta ulatuses.

Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 analüüside alusel tekitab 1 miljoni kuupmeetri puidu varumine, transport ja töötlemine vähemalt 2350 töökohta. Selle näitaja kohaselt tekitab Põlvamaa metstkonnas varutav metsamaterjal vähemalt 435 töökohta. Rangelt kaitstavate metsade puidukasutuse piirang jätab metsandussektoris loomata 35 töökohta.

foto: RANDO KALL

METSASTUTAJA MADIS METS.

RMK
Viljandi mnt 18b
11216 Tallinn, Eesti
Tel +372 676 7500
www.rmke.ee

TEKST:
RMK

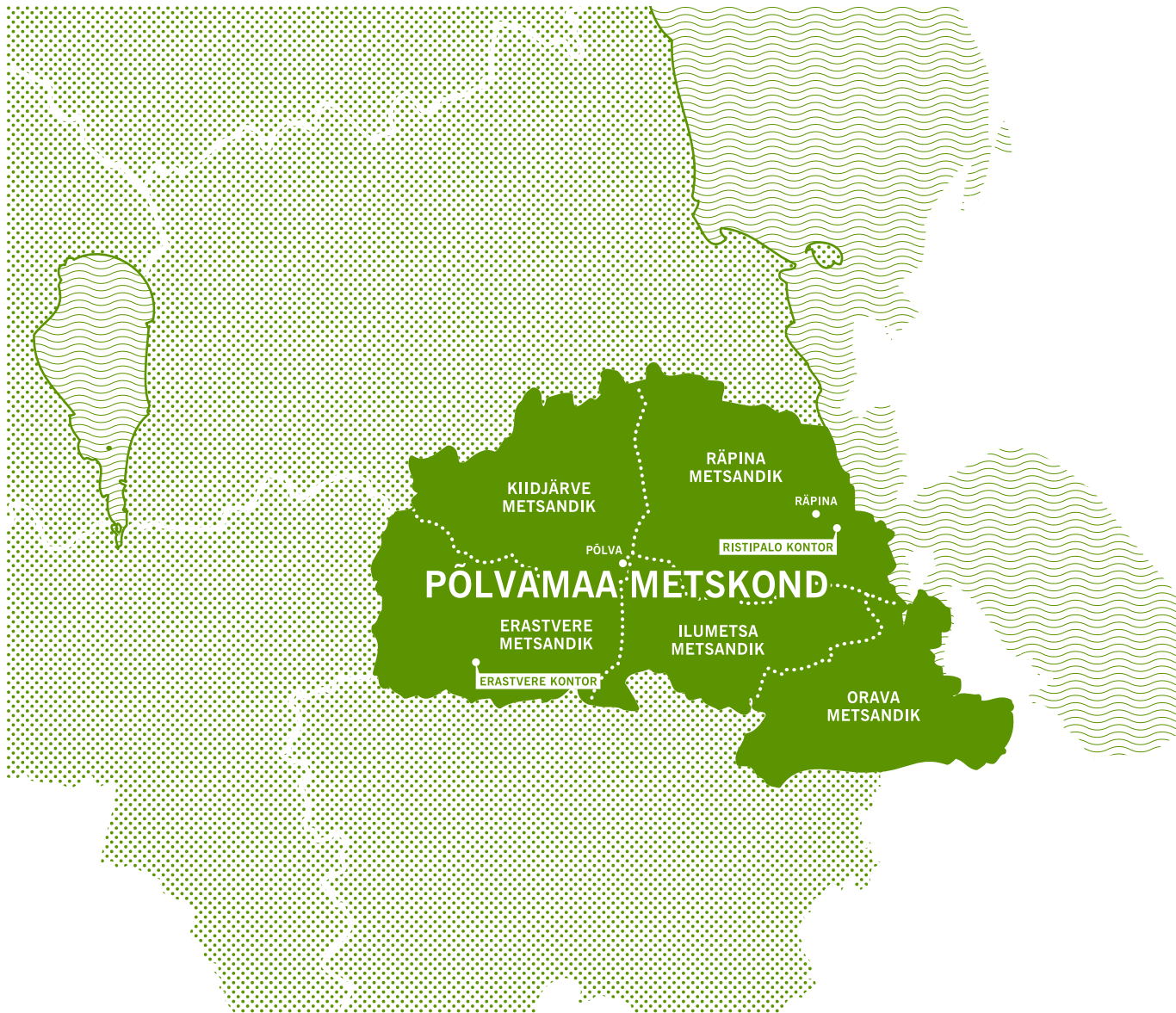
MAKETT, INFOGRAAFIKA:
© DF 2012
www.df.ee

FOTOD:
Lea Tammik (esikaas)
Rando Kall

ŠRIFT:
News Gothic BT,
© 1990–2003 Bitstream Inc.
ja © 2008 ParaType Inc.
Kõik õigused kaitstud.

PABER:
Keaykolour Recycled Chalk (kaaned),
Scandia 2000 Natural (sisu).

TRÜKK:
Printon Trükikoda

RMK Põlvamaa metskond
Ristipalo küla, Räpina vald
64418 Põlva maakond
Tel 676 7445
polvamaa@rmk.ee

